

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • četrtek • 15. februar 2001 šte. 7 (3105) • letnik 56 • cena 10 šil. • 0,73 evra

Letošnja Prešernova nagrada G. Gnamušu

Letošnji Upravni odbor Prešernovega sklada je na predvečer slovenskega kulturnega praznika podelil le eno veliko Prešernovo nagrado in šest nagrad Prešernovega sklada. Letos se je tudi prvič zgodilo, da je bil dobitnik Prešernove nagrade hkrati tudi slavnostni govornik.

Letošnji dobitnik Prešernove nagrade je akademski slikar in profesor na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost Gustav Gnamuš, eden najboljčutljivejših koloristov ne le pri nas, temveč tudi v svetu. Moderna galerija je v lanskem letu predstavila pregledno razstavo Gnamuševga tridesetletnega ustvarjanja in ga predlagala za nagrado.

Dobitniki Prešernovega sklada so igralec Gregor Bakovič, slikar Ivo Prančič, video-umetnica Nataša Prosenc, pesnik Peter Semolič, dirigentka Karmina Šilec in Godalni kvartet Tartini.

Igralca Gregorja Bakoviča so nagradili za dve vlogi, ki ju je odigral v ljubljanski Drami, za Ariela v Shakespearovem Viharju in Vladimirja v Beckettovi drami Čakajoč Godoja. Po mnenju strokovne komisije za scensko umetnost njegovo igranje izraža pristni občutek za komično, s katerim je zarisal v podobo slovenskega gledališča nov, igralsko prepoznaven in tudi med občinstvom vedno bolj priljubljen izraz.

Slikar Ivo Prančič je diplomiral na ALU in se specializiral pri profesorju Gustavu Gnamušu in je koroškim poznavalcem likovne umetnosti znan zaradi dolgoletnega sodelovanja z Galerijo Šikoronja iz Rožeka. V obrazložitvi za nagrado je poudarjeno, da Ivo Prančič v svoje abstraktne slike vnaša duhovno razsežnost s samim slikarskim procesom.

Video umetnica Nataša Prosenc je bila nagrajena za štiri video podobe, združene v instalaciji Gladiatori, ki je bil predstavljen v slovenskem paviljonu na zadnjem Beneškem bienalu.

Pesnik Peter Semolič je nagrado Prešernovega sklada prejel za svojo četrto pesniško zbirko z naslovom Krogi na vodi, ki po mnenju strokovne komisije za književnost odpira nova obzorja pesnenja o tako

imenovanih peklenskih in rajskih trenutkih življenja.

Mlado dirigentko Karmino Šilec so nagradili za projekt Vampirabile, ki ga je izvedla z zborom Carmina Slovenica. Projekt Vampirabile je sestavljen iz del sodobnih slovenskih skladateljev. Kvartet Tartini je prejel nagrado Prešernovega

sklada za sklop koncertov iz cikla Večeri komorne glasbe. Za Črtomirja Šiškoviča, Romea Druckerja, Aleksandra Miloševa in Miloša Mlejnika je značilno, da železnemu repertoarju dodajajo dela manj znanih skladateljev in opusov ter domačo literaturo.

Irena Destovnik

Ples, ki so ga organizirali maturantke in maturantje slovenske gimnazije v Celovcu, je izredno uspel, posebno pa so se prireditelji navdušili s svojimi plesnimi prispevki, z uvodno polonezo, polnočnim vložkom in seveda (na sliki) s pravim pariškim can canom. Več na strani 4.

PREBLISK

■ V državi, kjer so Slovenci večinski narod (zveni trapa-sto, je pa pomembno za premislek), je trenutno prava gonja proti tujcem, ki so pribežali iz svojih domovin. Pribežniki jim pravijo, kar ni slab izraz. In glej ga šmenta. Večinski narod se jih boji kot hudič križa. Nalezljive bolezni jim bodo prinesli. Otroke posiljevali. Ogrozili ogrožen jezik. Kradli. In sploh – nimajo denarja (kar je verjetno njihov največji greh, moja opomba).

Niti približno ne trdim, da so vsi državljani Slovenije tega mnenja. In vendar je časopisje polno takih podtikovanj in namišljenih strahov. Fašistoidnost je postala vsakdanjost, predsodki uravnavajo azilantsko politiko, grozljivi

pojmi iz zoologije o čistokrvnosti naj bi veljali za LJUDI.

Kako bi bilo, če bi zadnja vojna v Sloveniji trajala dlje kot deset dni? Tudi Slovenci

Ljuba Slovenija

bi morali bežati, tudi sami bi bili neke pribežniki.

Tako pa se nekatera slovenska gospoda boji revežev. Na ta način je seveda za milje daleč od evropskega duha, po katerem naj bi veljalo, da je vsaka država, vsak narod DEL velike skupnosti. Ideje o čistih rasah pa pustimo živinozdravnikom ali kinologom, čeprav mi še tam ne ugajajo. S. W.

EU ukinila podpore velikim živinorejcem

Ker je kriza na živinorejskem trgu zaradi strahu pred BSE tako velika, so v komisariatu pri EU sklenili, da ne bodo več podpirali velikih živinorejskih farm. V bodoče naj bi dajali podpore le še za 90 goved na kmetijo. Poleg tega je velika skrb, kaj storiti s čredami goved, ki jih ni mogoče prodati. Predlog, naj bi jih enostavno pobili in zažgali, je sprožil veliko zgražanje in odgovorni se zdaj ukvarjajo z modificiranjem tega naloga.

Pozitivna posledica krize (če smemo to tako imenovati)

pa bo prav gotovo dejstvo, da bodo v živinoreji odslej bolj skrbeli za naravno oziroma primerno prehrano živali, saj se snovi prenašajo seveda tudi na človeka. Zato nameravajo drugo leto izvesti korenito reformo v kmetijstvu EU. Trg naj bi v bodoče ne bil več prenasiten s ponudbo mesa, dobro meso pa naj bi imelo tudi primerno ceno. V bodoče nameravajo tudi znižati dovoljeno število govedi na hektar kmetijske površine.

Izvoz mesa iz evropskih držav je drastično upadel, cene so se znižale tudi za 40 odstotkov, tako na primer v Nemčiji, kupci pa ne delajo nobenih razlik med ekološko neoporečnim govedom in med masovno produkcijo.

AVSTRIJA – EU

Skupnost Srednjeevropcejev

Avstrijska zunanja ministrica Benita Ferrero-Waldner je povabila kolege iz sosednjih držav (Madžarske, Češke, Slovaške in Slovenije) in Poljske,

vseh kandidatke za članstvo v Evropski uniji, na srečanje, ki bo 6. junija na Dunaju. Na sestanku naj bi se pogovarjali o oblikovanju interesne skupnosti srednjeevropskih držav, ki naj bi po vstopu teh držav v EU prerasla v zavezništvo. Na dunajskem srečanju naj bi oživili strateško partnerstvo srednjeevropskih držav, prek katerega bi geografske, zgodovinske in kulturne vezi med temi državami preoblikovali v politično zavezništvo.

Zunanja ministrica še predlaga, da bi se na podobnih sestankih srečevali dvakrat na leto. Ferrero-Waldnerjeva je poudarila, da je prednostna naloga avstrijske zunanje politike v prihodnjih letih širitev EU proti vzhodu. Eden od ciljev je »konkretizacija in pospešitev tradicionalne avstrijske politike do sosednjih držav med njihovimi pripravami na članstvo v EU.«

»Regionalno partnerstvo so interesne skupnosti, ki gledajo v skupno prihodnost,« je prepričana avstrijska zunanja ministrica.

(Po Ljubljanskega dnevnika)

Zveza slovenskih žena,
Slovenski znanstveni
inštitut, Založba Drava

vabijo na
predstavitev knjige

»Narod,
identiteta,
spol«

(Založništvo tržaškega tiska)
izpod peresa
Marije Jurić-Pahor

v sredo,
21. februarja 2001,
ob 19. uri
v k & k centru
v Šentjanžu v Rožu
Prisrčno vabljeni!

Kvartet in kvintet
Smrtnik

SPD BILKA in
ljudska šola
vabita na

**predstavitev zgoščenke
kvinteta in kvarteta
Smrtnik**

V PETEK,
16. FEBRUARJA 2001,
OB 20. URI
V LJUDSKI ŠOLI
V BILČOVSU

POLNOČNA POŠKODBA
POLICAJEVEGA PRSTA

Nalepke, bunda in deseti oktober

Zaradi »upora proti državnih oblastih in poškodb na telesu uradnika« je minuli petek, 9. februarja 2001, stal Milan O. v Celovcu pred sodiščem, točneje pred sodnico. Tega delikta ga namreč obdolžuje državno tožilstvo in v primeru obsodbe mu cvetijo do tri leta zapor.

Milan O. je tudi v petek opoldne pred sodnico povedal to, kar je svojčas povedal uradnikom, ki so ga zasliševali. Tiste noči je, precej slabe volje zaradi nacionalistične histerije okoli desetega oktobra, z znanici lepil ustrezne nalepke po Celovcu. Med drugim menda tudi na »Jörg's Treff«. Blizu kolodvora sta jih nenadoma obstopila dva moška v civilu, se izdala za policista in jih vprašala, kaj da delajo. Hitro se je razvnela razprava in eden od poli-

cajev, Richard P., je Milana O., ki je imel roke v žepu in gledal v tla, prijel za ovratnik in mu kriče oznanjal, da je priprt, ker da je lepil nalepke.

Ko ga je policist P. končno le izpustil, ga je Milan O. vprašal, zakaj da se ga je fizično lotil? Ker da je hotel zbežati, zato da ga je pridržal, mu je odgovoril P. Sicer pa so se Milan O. in njegovi znanici vedli čisto mimo, pasivno. Nato je P. brez težav s prstom popisal podatke navzočih in se s svojim kolegom Gerfriedom B. odpeljal na »štrafjo«.

Mesec dni zatem je Milan O. moral na zaslišanje o tem dogodku. O kakšni poškodbi, ki naj bi jo uradnik P. takrat odnesel, nihče ni znil besedice.

Tem več pa je o izviru poškodbe vedel pred sodnico povedati policist Richard P. Milana O. in znanca sta tiste noči s kolegom izsledila na Kolodvorski ulici. Ko sta jih ustavila, naj bi eden od njih začel bežati. Ta »eden« naj bi bil Milan O. Uradnik P. je odločno stekel za njim in ga po 10 do 15 korakov dohitel. Od zadaj

ga je prijel za vihrajočo in odprto bundo. Med kratkim prerivanjem da mu je dokončno uspelo Milana O. prijeti od spredaj. Pri tem mu je pomagal kolega.

Na vprašanje sodnice, kje in kdaj da si je poškodoval prst in kdaj da je začutil bolečine v okončini, pa se je uradniku začelo zatikati. Sprva je dejal, da je šele po eni uri začutil bolečino, potem, da ga je takoj nekaj zaščemelo, ko se je dotaknil Milana O. Vmes pa je postregel z možnostjo, da je šele ali pa že pri vstopanju v avtomobil imel hudo bolečino. Dejstva, da je brez težav popisal osebne podatke priprtih, uradnik P. ni znal ustrezno razložiti. Gotovo je bil prveč razburjen. Kakorkoli že, dan navrh je uradnik P. šel v bolnišnico, kjer so diagnosticirali zlom prsta. Takoj je šel v bolniški stalež in zdaj seveda zahteva polno odškodnino za bolečine ter za izgubljen dohodek v višini 30.000 šilingov. Sodnica je razpravo preločila, ker bo treba povabiti še nekaj prič. Milana O. je zastopal odvetnik dr. Roland Grilec.

UKINJANJE
PODEŽELJSKIH ŠOL

Ogrožene predvsem dvojezične šole

»Kjer vladamo mi, se ljudem godi dobro«. Kdo ne pozna samohvalisavega propagandističnega gesla svobodnjaškega koroškega deželnega glavarja Haiderja, ki je hkrati tudi šolski in kulturni referent dežele?

Prejšnji teden je koroška javnost ponovno morala spoznati nevarno plat tega propagandističnega gesla. V javnost so prišla imena šol, ki naj bi jih v bližnji prihodnosti ukinili. Deželna šolska oblast, ki je v neposrednem dosegu deželnega glavarja Haiderja, je objavila seznam ljudskih in glavnih šol, ki jim zaradi finančnih težav dežele grozi ukinitve. Hkrati pa je odgovornost za ukinitve skušala zvaliti na občine, ki naj skrbijo za vzdrževanje nerenta-

bilnih šol. Pri vsem tem pa najbolj sili v v oči dejstvo, da je velik del ogroženih na območju manjšinskega šolstva, torej so to šole z dvojezičnim poukom. Navzlic temu zvenijo besede deželnega glavarja, da hoče ohraniti predvsem šole na dvojezičnem območju, seveda zelo nepričljivo.

Ogrožene ljudske šole (LŠ):

Okraj Velikovec: LŠ Libuče, LŠ Šmarjeta, LŠ Komelj, LŠ Kneža, (miruje), LŠ Obirsko, LŠ Lepena, LŠ Mohliče, LŠ Krčanje, LŠ Žvabek, LŠ Potok (miruje), LŠ Srednja vas, LŠ Šentlipš, LŠ Velikovec in LŠ Trušnje

Okraj Celovec: LŠ Medgorje, LŠ Radiše, LŠ Sele-Kot, LŠ Slovenji Plajberk

Okraj Beljak: LŠ Šentjur, LŠ Podgorje, LŠ Šentilj, LŠ Vrba

Okraj Šmohor: LŠ Borlje

Ogrožene glavne šole (GŠ):

Okraj Velikovec: GŠ Železna Kapla, GŠ Grebinj, GŠ Velikovec 1 in 2

Okraj Beljak: GŠ Čajna in GŠ Vrba

Tik pred novim letom jel pri Založništvu tržaškega tiska v Trstu v knjižni zbirki Smeri izšla knjiga z naslovom »Narod, identiteta, spol«. Njena avtorica Marija Jurič-Pahor, koroška Slovenka, ki zadnje desetletje živi v Trstu, je za knjižno izdajo priredila svoj doktorat, v katerem je raziskovala etno-nacionalno identiteto tržaških in koroških Slovencev.

Avtoričin pristop do tematike nacionalizma se razlikuje od drugih avtorjev predvsem iz dveh razlogov. Izvor in razvoj sodobnega nacionalizma in njegovih predhodnih oblik je namreč neločljivo povezala s tako imenovano spolno politiko in se s kritiko idej platonizma in krščanstva, ki sta utemeljila zahodno kulturo na modelu enega in množstva – kar pomeni, da se morajo vsi podrediti enemu, moškemu, po možnosti razumnemu belemu Evropejcu – pridružila maloštevilnim avtoricam in avtorjem, ki ne zagovarjajo univerzalnosti ojdipskega modela, kot ga ne samo razlaga, temveč tudi ohranja psihoanaliza. Ko se zavzema za priznavanje spolne razlike v smislu obstoja dveh različnih subjektov, moškega in ženske, med katerima ne bi smelo vladati hierarhično razmerje, se navezuje na teorijo Luce Irigaray.

Kaj ima odnos do žensk opravi z nacionalizmom?

Nacionalizem, ki je predvsem idealiziranje in poudarjanje lastne nacije in v sebi ne vključuje upoštevanja in spoštovanja drugih, se je kot tak razvil v času merkantilizma in se dobro ujel tudi s protestantsko etiko, ki povezuje duh kapitalizma tako z obvladovanjem sveta kot z obvladovanjem samega sebe. Kljub sodobnosti pojava pa nas avtorica opozori, da bi ne bilo ne narodov ne nacionalizmov, če ne bi bilo predobstoječe etnije. Vendar pa se etnija za razli-

IZVOR SPOŠTOVANJA DRUGEGA

»Narod, identiteta, spol« – knjiga Marije Jurič-Pahor

ko od nacije v današnjem pomenu besede, ki je nastala po francoski revoluciji s pomočjo vsega, kar nima nobene zveze z naroditvijo iz matere-ženske, veže na rojstvo in kraj.

Nacionalizem izvor vsega namreč vidi v sebi, v očetnjavi-patriji, prav tako kot krščanstvo, ki je zahtevalo odpoved izvorni matični identiteti in zahtevalo oblikovanje očetne identitete. Iz teh razlogov je krščanska cerkev pregnala šege in navade, ki so vsebovale magično-čarobno religijsko zavest in pridigala svojo resnico, po kateri so verniki le nemočno orodje božje volje. Tako krščanstvo kot nacionalizem sta utemeljena na avtoriteti Enega: Moškega, Očeta, ene Nacije, ene Države, enega Boga, ene same Resnice.

Nacionalizem ni prirojen

Marija Jurič-Pahor se ne strinja s splošno razširjenim mnenjem, da sta nacionalizem in potreba po asimilaciji, ki sta utemeljena na velikem Drugem in podrejenem množstvu, človeku prirojena. Zagovarja stališče, da sta moškemu in ženski kot biološkima in družbenima bitjema – prav nasprotno – prirojena potreba po medsebojnem sožitju, ki sta ga bila deležna že v času pred rojstvom, ko sta bila eno s telesom in duhom matere. Pri oblikovanju te trditve je izhajala iz pojma »semiotičnega«, s katerim Julija Kristeva poimenuje oblike medsebojne komunikacije in vplivanja med parom – materjo in otrokom. Pri tem se navezuje tudi na trditve Alfreda Lorenzerja (po katerem je prevzela metodo globinske hermenevtike, ki ji je pomagala pri odkrivanju in razumevanju nezavednih dimenzij v odgovorih pogovornih partnerjev), da si

namreč začne otrok prisvajati modele medsebojnega vplivanja že pred rojstvom. V tem smislu je maternica kot prvobitna matrica prvobitni model tolerance drugega v sebi in s sabo.

Za konstitucijo subjektivnosti je po mnenju večine psihoanalitikov, ki se z gornjimi trditvami ne strinjajo, nujen proces separacije, v katerem se posameznik osvobodi tako imenovane avtoerotične in materinske zaprtosti. Avtorji, na katere se navezuje Marija Jurič-Pahor, namesto simbioze in zlitja uporabljajo pojem »self with other«. Po njihovem mnenju otrokovo sožitje z materjo ni le pasivno zlitje, temveč medsebojna kooperacija. Za oblikovanje kasnejših vedenjskih vzorcev, ki priznavajo obstoj drugega/drugačnega, je namreč najpomembnejše, da ostanejo ohranjene meje med materjo in otrokom oziroma med sabo in drugimi.

Potlačitev nedestruktivnega

Na podlagi gornjih teorij Marija Jurič-Pahor zapiše, da potreba oblikovanja po enem samem modelu ljudem ni prirojena, temveč je civilizacijsko pogojena. Hobbesov rek, da je vojna vseh proti vsem naravno stanje, in Freudova misel, da je miroljubno uravnavanje odnosov med ljudmi nedosegljiv cilj, sta bila močna poenotevalna sila. Ta sila je v krščanskem svetu veljala za nekakšen *conditio humana*, ki naj potlači in sublimira človekove destruktivne gonske energije. Vendar pa pri tem ni šlo za potlačitev destruktivnih gonskih energij, temveč za potlačitev nedestruktivnih – k drugim usmerjenih, mehkih, matičnih ... Tukaj je – da teorijo, ki jo zagovarja knjiga, lahko razumemo – glavni obrat, nam-

reč: šele nasilna, od zunaj povzročena potlačitev matičnih gonov omogoča, da se človeški otroci sovražno obrnejo navzven in so sposobni sprejeti enotno voljo.

Krščanska in nacionalna ideja identitete zanikata človekovo sebstvo kot izhodiščno danost. Utemeljeni sta tako na zanikanju spolne in etnične razlike ter fizičnega bivanja v telesu kot zgodovinske kontinuitete subjekta. Predpostavljata človeka, ki razsredišči sebe tako, da se žene za nečim zunaj sebe, ki je ustvarjeno po enotni – moški podobi.

Kultura/narava = Moški/ženska

Avtorica citira besedila najuglednejših mislecev – tudi sodobnih – ki tovrstna zanikanja najbolj izrazito usmerjajo proti ženski in vsem, kar se je, ker ni bilo del množstva, enačilo z »ženskim«. Ženska nikoli ni bila definirana kot avtonomen subjekt, temveč kot tisto, kar moški ni. Ideje filozofov in cerkvenih očetov o racionalni duši, ki presega telo ali vlada nad njim, vsebujejo idejo moške vladavine nad ženskami: vse, kar je žensko, je po svoji naravi drugotno, manjvredno.

Kljub utrjevanju sovraštva do vsega naravnega in telesnega, predvsem do ženskega telesa, pa so spolnost znotraj zakonske zveze zaradi rojevanja potomstva imeli za nujo in celo dolžnost in so jo vedno bolj povezovali z deseksualiziranim in krepostnim materinstvom.

Izgon spolnega užitka

O tem, kako so bili v času merkantilizma, ko se je začel širiti nacionalizem v današnjem pomenu besede, prepričani, da sta prihodnost in bogastvo države-

nacije odvisna od števila njenih prebivalcev, se avtorica navezuje na Heinsohna in Steigerja. Razlog za pravo evropsko demografsko eksplozijo v 18. in 19. stoletju sta namreč iskala v popolnem uničenju znanja o kontracepciji, ki je zgorelo na grmadah skupaj z njihovimi nosilkami – »modrimi ženskami«, in ki je bilo predpogoj spolnega užitka, ki ga lahko sprejmejo le družbe, ki so sposobne človeško spolnost ločiti od reprodukcije.

Oblast nad telesom v državotvorne namene ni stvar preteklosti. Marija Jurič-Pahor navaja odlomke najnovejših besedil, ki vzpodbujajo strahove pred izumrtjem naroda. Matere naj bi tudi danes ne bile odgovorne le za prihodnost svojih otrok, temveč tudi za prihodnost naroda. Enačaj med umorom otroka, splavom in kontracepcijo vse do danes ni izgubil svoje osti, kar ima še poseben pomen na območjih, kjer si prizadevajo za vzpostavitev nacionalne države ali pa tam, kjer se narodne skupnosti soočajo s težavami asimilacije.

Knjiga postavlja pod vprašaj same temelje zahodne tradicije, ki z zahtevo po družbeni amneziji prvinskega dialoga z materjo kot predpogoja sožitja onemogoča razvoj takšnega človeka, ki bi bil sposoben intersubjektivnega razmerja, kar je še posebej pomembno za dvojezična območja, ki od ljudi zahtevajo dvojno identifikacijo.

Delo »Narod, identiteta, spol« Marije Jurič-Pahor je mnogo kompleksnejše kot morda nakazuje pričujoči prispevek. Prepričana pa sem, da je tema, katero sem se odločila predstaviti v tem prispevku, temeljnega pomena za njegovo razumevanje.

Irena Destovnik

MLADINSKI DOM

Slovenskega šolskega društva

Naslov:

Mikschallee 4
9020 Celovec/Klagenfurt

telefon: 0463/35 6 51-0

faks: 0463/35 6 51-11

e-mail:

mladinski.dom@chello.at

Kontaktna oseba:

mag. Blajs Jože, ravnatelj

Legat:

Šentpetrska četrta; v neposredni bližini Zvezne gimnazije za Slovence, Zvezne dvojezične trgovske akademije in Javne dvojezične ljudske šole. Obstajajo pa tudi ugodne mestne avtobusne zveze z ostalimi šolami in izobraževalnimi ustanovami v Celovcu.

Ponudba:

- polna oskrba s prenočiščem (v eno- do tro-posteljnih sobah s prho in straniščem)
- najem sobe (možno samo za študente in vajence)
- popoldanska oskrba s kosilom in (po potrebi) večerjo,
- sporadična opoldanska oskrba med dopoldanskim in popoldanskim poukom in sporadična popoldanska oskrba
- dobro zgrajena infrastruktura za učno in prostoračasno dejavnost (učilnice, velika telovadnica, jedilnica s centralno kuhinjo, klubski prostor, sejna soba, računalniška soba s štirimi priključki na internet, lepo urejena zunanja igrišča idr.)

Za strokovno pomoč pri učenju, pri organiziranju prostoračasne dejavnosti, pri reševanju vsakdanjih konfliktov in problemov skrbijo izkušene vzgojiteljice/izkušeni vzgojitelji.

V objektu »MLADINSKI DOM« pa se nahajajo še:

- Slovenska študijska knjižnica z nad 2000 člani in okoli 90.000 knjigami;
- Dvoskupinsko varstvo ABCČ za šolarje dvojezične ljudske šole (40 mest), s skupno infrastrukturo (kuhinja, gimnastični prostor, telovadnica, igrišče ipd.);
- Slovenski znanstveni inštitut;
- Sedež in tajništvo Slovenske koroške glasbene šole;
- Oddelek glasbene šole (preko 100 šolarjev);
- Športni center, sedež Košarskega kluba »KOŠ« z rednimi treningi in prvenstvenimi igrami. Tega se poslužujejo tudi drugi klubi in moštva. Ta center pa služi tudi kot kulturna dvorana, z vsemi potrebnimi dovoljenji;
- Domu je priključen tudi dvojezični vrtec Slovenskega šolskega društva (50 mest).

POROČILO O 1. SEMESTRU

Življenje in delo v Mladinskem domu

Spet je za nami semester. Poleg učenja in dela za šolo smo skušali v Mladinskem domu SŠD ustvariti tudi vzdušje, v katerem se lahko razvijajo kreativne sposobnosti mladih ljudi. V ta namen smo organizirali razne prireditve in dejavnosti. Med najbolj odmevne so sodili filmski večer domskega filmskega krožka, udeležba na srečanju filmarjev v Izoli, nogometni turnir za nižješolce in starejše, gostovanje gledališke skupine iz Bilčovsa, božični večer s pestrim kulturnim programom, dart turnir, tečaj prve pomoči itd. Seveda pa so se v

domu odvijale tudi dejavnosti društev in ustanov, ki so tesno povezani z Mladinskim domom: javni nastop glasbene šole oddelka Mladinski dom, prvenstvene tekme košarkarjev slovenskega kluba KOŠ, angleški teden 4. razreda Zvezne gimnazije za Slovence, dejavnost varstva ABCČ in dvojezičnega vrtca SŠD, glasbeno-gledališka predstava Slovenske prosvetne zveze »Malo čez«, filmski večer »Filma mladje« itd. Brez pretiravanja lahko rečemo, da je Mladinski dom tudi v tem semestru bil dom pestrega življenja.

Vzgojiteljski kolektiv Mladinskega doma se skupaj z ravnateljem vsako leto tik pred pričetkom novega šolskega leta udeležuje trodnevni strokovnih seminarjev v Sloveniji. Pred tem šolskim letom je bil seminar v Novi Gorici. Na sliki z leve na desno: mag. Jernej Rihard, Rozvita Stern, Meda Kavčič, višja študijska svetovalka Danica Starkl, mag. Jože Blajs, članica predavateljskega zbora Sonja Bizjak in mag. Eda Velik.

Članice filmskega krožka s ponosom kažejo nagrade, ki so jih prejele v Izoli za svoje filme. Dva njihova filma sodelujeta trenutno na mednarodnem tekmovanju »16th INTERNATIONAL SCHOOL AUDIO-VISUAL CONTEST 2000-2001« v Ženevi.

Zaključek leta pred božičnimi počitnicami je postal že stalnica v domu. Tudi v tem semestru so mladi z vzgojiteljicami pripravili pester kulturni večer z besedo plesom in glasbo. Na sliki sta Lena Wutti in Grega Kejžar pri nastopu, Anja Smrtnik, Karin Radovič in Gabriel Rozman pa že nestrpno čakajo na svoj nastop.

Računalniška soba s štirimi priključki na internet je prostor, kjer se člani domskega kluba »ChatIntern« srečujejo s svetom.

»Gasilska« po končanem tekmovanju: nogometni turnirji v dvorani so slej ko prej zelo priljubljene domske prireditve, ki se jih vsako leto udeležijo precejšnje število moštev.

GIMNAZIJSKI PLES

Sproščeno vzdušje in zanimiv show

Maturantje slovenske gimnazije so minuli petek poskrbeli za sijajen višek plesne sezone koroških Slovencev. Na ta tradicionalni ples te osrednje izobraževalne ustanove so se maturantke in maturanti odlično pripravili. Po tradicionalni polonezi v koreografiji plesnega učitelja Gregeja Krištofa je bil prvi ples, sinovi z materami in hčerke z očetmi. Pred otvoritvijo plesa je vse goste iz južne Koroške srčno pozdravila predstavnica obeh maturantskih razredov Metka Wakounig in jim zaželela nepozabno plesno noč. Ravnatelj Jože Wakounig se je zahvalil staršem za njihovo veliko zaupanje šoli in profesor-skemu zboru. Z velikim veseljem je pozdravil številne častne goste, med drugimi so bili navzoči: konzul RS v Celovcu Jure Žmauc, nekdanji gen. konzul Jože Jeraj, predsednik deželnega šolskega sveta Günther Harmina, podpredsednik deželnega šolskega sveta Rudolf Altersberger, celovski župan Harald Scheucher, inšpektorja Teodor Domej in Tomaž Ogris, ravnateljja Maja Amrusch-Hoja in Stefan Schellander, predsednika obeh političnih organiza-

Letošnji maturantje pri svečani polonezi

Veselo: Nadja in Metka

Dražba slike akademskega slikarja Valentina Omana

Veselo ob šanku

cij Bernard Sadovnik, Marjan Sturm in drugi. V vseh prostorih so se gnetli veseli in dobro razpoloženi obiskovalci in obiskovalke, med njimi seveda veliko šolske mladine, starši, učitelji in nekdanji maturantje. Za

sproščeno vzdušje v veliki dvorani sta skrbela priljubljena glasbena ansambla »Igor in zlati zvoki« in »The Slenders«, ki sta zabavala plesne pare do rane zore. Maturantje so pripravili točilnico, bogat srečolov,

dražbo slik, matere pa mrzli in sladki bife. Opolnoči pa so parket osvojile brhke plesalke can cana, divji cowboyji z vrvicami pa Antonija in Anton s Tirolske, ki sta menda tedaj, ko nista s Tirolske, razredničarka in raz-

rednik obeh maturantskih razredov. Publika se je ob duhovitem in razigranem opolnočnem vložku odlično zabavala in maturante nagradila z močnim aplavzom.

Besedilo in foto: M. Štukelj

ŽELEZNA KAPLA KULTURNI PRAZNIK

Bogata zapuščina narodu

Domače kulturno društvo že vrsto let dostojno prireja v farni dvorani Prešernovo proslavo. Kulturni spored ob slovenskem kulturnem prazniku so pripravili domači glasbeniki in skupine.

Pianist Andrej Feinig je tenkočutno in mojstrsko zaigral nekaj skladb, MoPZ »Valentin Polanšek« pod vodstvom Boža Hartmana je popeljal obiskovalce v pisan svet Prešernove poezije in občuten zapel nekaj Prešernovih pesmi (»Zdravljica«, »Pod oknom«, »Soldaška« idr.). Igralska skupina SPD »Zarja« (Marija Ošina, Karolina Blajs, Monika Dovjak, Mari Smrtnik-Dovjak, Erhard Ošina in Danijel Pasterk) v režiji Poldeja Zundra se je predstavila z recitali I. Cankarja, I. Minattija, Toneta Kuntnerja in drugih avtorjev. Besedila z globoko doživetvo življenjsko in filozofsko izpovedjo je intuitivno spremljala na prečni flauti Marija Oraž. Katja na violini in Ar-

VOX je Prešerna predstavila v jazzu

thur Putzer na klarinetu sta z dvema skladbama razveselila številno publiko. Vokalna skupina »VOX« pod vodstvom Traudi Katz-Lipuš je navdušila s Prešernovimi pesmimi v jazz-stilu, z angleškimi evergreeni in spirituali.

Višek proslave je bil slavnostni nagovor Štefana Merkača, ki je podal nekaj kritičnih misli o slovenskem narodnem in narodnostnem položaju. Med drugim je dejal: »Vse teče, vse se prelija. Nastaja, je in mine. Razvil se je človek. Zrasli so narodi. Pripadniki raznih narodov se po zunanosti morda razlikujemo po polti, včasih po dejanjih, po načinu življenja, vsekakor pa se razlikujemo po jeziki. Jezik je torej to, kar nas

razlikuje, ločuje. Drugi načini so bolj mednarodni. Bolj razumljivi za vse. Instrumentalna glasba, pantomima, slike, arhitektura, kipi, ples in in in. Vse te izrazne možnosti so razumljive tudi za druge. Laže prekorajajo meje. Vendar so besede bolj jasne, bolj točne. Če pa so zapisane, so pribite.«

V smer prihodnosti slovenskega naroda pa je dejal: »Narodi se razvijajo, so in minejo. Vprašanje se mi stavi, v katerem obdobju se nahaja naš slovenski narod? V kateri raz-

vojni fazi smo danes? Rastemo? Se razvijamo? Ali smo že prekoračili višek? Imamo lastno državo. Živimo v demokraciji. Živimo v miru. Smo razpršeni po celem svetu. So to znaki za potencialen razvoj? Kaj pa mi tukaj na Koroškem? Kaj počenjamo? Ali nismo ogrožena vrsta? Ali se ne poznamo že skoraj vsi osebno? Pa se zaganjamo – se gremo kulturne dejavnosti na kubik. Kaj nas vodi? Kaj nas žene? Je to izraz za finale narodne skupnosti?«

M. Š.

RADIŠE

Glasbeni poet s črno kitaro

Vlado Kreslin, eden najbolj popularnih slovenskih glasbenikov iz Prekmurja, je preteklo soboto navdušil s solo nastopom številno publiko v radiškem kulturnem domu. Predvsem tisti poslušalci, ki ga še niso doživeli v živo, so občudovali njegov odkritosrčni žar in izpovedno moč pesmi v spemljavi njegove črne kitare. Vlado Kreslin je tesno povezan z legendarno »Beltinško bando«, ki je v osemdesetih letih tudi nastopi-

Vlado Kreslin je navdušil s črno kitaro

Foto: Štukelj

la »Pri Joklnu« v Celovcu, in z oživljanjem tradicionalne kulturne dediščine slovenskega obrobja, Prekmurja. Vsaka pesem, ki jo je zapel rahločutno, melanholično in z nenavadno žalostjo, je pričujoča zgodba te skupine, katere člani so v preteklih letih preminili v visoki življenjski starosti.

Umetnik pa se je izkazal tudi kot odlični pripovedovalec nepozabnih dogodkov z gostovanjem »Beltinške bande« pri zdomcih širom sveta.

Najbolj pa so navduševale pesmi »Dekle moje, pojdi z menoj«, »Joužek«, »Zvezdice bele«, »Tista črna kitara« in »Daleč je moj rojstni kraj«.

M. Š.

Dvojezična kvalifikacija učiteljstva za dvojezične šole ne sme biti oporečna. Nekaj postaj v stalnem konfliktu preteklih desetletij.

Jezik majhnega naroda v ilegali ne more dolgo preživeti

Konflikt v dvojezičnem šolstvu je po drugi svetovni vojni vseskozi prisoten. Pojavlja se v vedno krajših presledkih. Vedno je povezan z dejavnostjo nemškonacionalnih protislovenskih organizacij in s trenutno politično situacijo na Koroškem. Do sedaj so glede imenovanja ravnateljev na dvojezičnih šolah po daljšem prerekanju vsaj v veliki meri vedno obveljali strokovni argumenti in določbe zvezne šolske zakonodaje. Ker se posebno v zadevi imenovanja ravnateljev v dvojezičnih šolah na Koroškem zvezna zakonodaja ne ali premalo upošteva in ker nekateri politiki

hočejo ustreči nemškonacionalnim zahtevam po spremembi šolske zakonodaje (beri: po nadaljevanju krivičnih odločitev), se poskusi rušenja dvojezične ljudske šole nadaljujejo. Imenovanje dveh nezadostno kvalificiranih (provizoričnih) ravnateljev leta 2000 za dve dvojezični ljudski šoli je tak primer. Odgovornost za imenovanje nosi koroški šolski referent in deželni glavar Haider. Namesto podpiranja učenja slovenščine v močno ponemčenih krajih in popravljanja slovenskemu narodu storjenih krivic ter velike potrebe po vidnih političnih ukrepih v pod-

poro slovenskemu jeziku na Koroškem, doživljamo po skromnih napredkih vedno znova dejanja v smeri poslabšanja situacije. Žal je dejstvo, da je bila po drugi svetovni vojni vedno tudi FPÖ med zagovorniki in pobudniki sprememb, ki so privedle do poslabšanja šolske situacije za Slovence na Koroškem.

Verordnungsblatt für das Schulwesen in Kärnten

Jahrgang 1957

September / Oktober

Stück IX/X

ERLÄSSE

Nr. 51.
Ausschreibung von Leiterstellen an Volks-
und Hauptschulen in Kärnten.
(Zahl: SchA-789/9/57)

(...)

Die Leiter-
stellen an den zweisprachigen Schulen kön-
nen nur mit einem Lehrer besetzt werden,
der für den zweisprachigen Unterricht ge-
prüft ist.

- I. Schulbezirk Hermagor:
Volksschule Egg bei Hermagor (2),
zweisprachig
Volksschule Hermagor (8)
- II. Schulbezirk Klagenfurt-Land:
Volksschule Techelsberg (6), zwei-
sprachig
- VIII. Schulbezirk Völkermarkt:
Volksschule Klein St. Veit ob Reinegg
(2), zweisprachig
Volksschule St. Primus i. J. (3), zwei-
sprachig
Volksschule Bad Vellach (1), zwei-
sprachig

Nr. 35.
Ausschreibung von Leiterstellen an Volks-
schulen in Kärnten.
(Zahl: SchA-572/6/1958)

I. Schulbezirk Klagenfurt-
Land:
Volksschule Suetschach (2),
zweisprachig.

V. Schulbezirk Villach-Land:
Volksschule Arnoldstein (10),
zweisprachig.
Volksschule Gottental (4),
zweisprachig.

VI. Schulbezirk Völkermarkt:
Volksschule Kämeltupf (1),
zweisprachig.
Volksschule Lippitzbach (1),
zweisprachig.
Volksschule St. Philippen o. S. (2),
zweisprachig.

2

venskem jeziku. Predpisa se je
deželna vlada dosledno držala in
je bil sestavni del razpisa.

Glej slika 2

Po ukinitvi obveznega učenja
slovenščine leta 1958 so se be-
sedila v razpisih nekoliko spre-
menila.

Glej slika 3

Slovenec nenaklonjena zdru-
ženja in politične stranke so ob
spreminjanju šolske zakonodaje
vedno vplivale na spreminjanje
besedil v zakonih v škodo vred-
notenja slovenščine.

Leta 1976 so omenjene poli-
tične sile ob novelizaciji ome-
njenega GG 1946 uspele od-
straniti besedo ravnatelj. Torej
naj bi predpisi veljali le še za
učitelje v dvojezičnih razredih.
Na dvojezičnih ljudskih šolah,
kjer ni bilo več prijav k dvoje-
zičnemu pouku, so se pričeli
imenovati ravnatelj brez zna-
nja slovenščine.

KHD je kmalu po letu 1980
začel propagirati središnje šole
za Slovence in ločitev nemško
govorečih od slovensko govore-
čih otrok, kar bi pomenilo odpra-
vo javne dvojezične ljudske šole.

30. 11. 1983 je FPÖ v dežel-
nem zboru vložila predlog, ki je
bil zasnovan po zahtevah KHD
na šolskem področju.

Ko se je leta 1984 noveliral
zakon o službenem pravu de-
želnega učiteljstva (LDG), so
spremenili posamezna določila
v škodo dvojezični šoli, kot so
to službene dolžnosti in pogoji
za imenovanje ravnateljev.
LDG 1984 velja za vso državo
in vsebuje v § 4 še vedno zado-
sti določil o pogojih za imeno-
vanje ravnateljev in v § 32 za-
dosti določil o službenih dolž-
nostih ravnatelja. Določila, pre-
nesena na potrebe v dvojezič-
nih šolah, omogočajo uspešno
pritožbo na ustavno sodišče,
kadar se ne upošteva dvojezič-
nosti pri imenovanju ravnate-
ljev za dvojezične šole. Zaradi
tega hočejo nekateri politiki
vedno spet izključiti strokovno
obravnavo zadeve in uspeti po
politični poti, kar se ravnokar
dogaja. Cilj je sprememba za-
kona v našo škodo.

Po letu 1984 se je razpis rav-
nateljskih mest v uradnem listu
deželnega šolskega sveta po-
polnoma spremenil. Potrebo po
dvojezičnih ravnateljih za dvo-
jezične šole so nekateri odgo-
vorni politiki po svoje tolmačili

VERORDNUNGSBLATT DES LANDESSCHULRATES FÜR KÄRNTEN

Jahrgang 1985

Ausgegeben am 9. Mai 1985

5. Stück

OZNAČBA (Z) Verlautbarungen des Amtes der Kärntner Landesregierung

Nr. 20
Ausschreibung von schulfesten Leiterstellen
an öffentlichen Kärntner Pflichtschulen

Bezirk Völkermarkt
VS Bleiburg 2w VS
VS St. Kanzian 2w VS

Bezirk Klagenfurt-Land
VS Karnburg
VS Ludmannsdorf 2w VS

Die Kärntner Landesregierung schreibt gem. § 21 Abs. 2
LDG 1984 folgende schulferne Leiterstellen zur Besetzung
aus:

Bezirk Villach-Land
VS Arnsch
VS Feistritz/Gail 2w VS
HS 1 Velden

VS Osnabach
VS Pogendorf
VS Pörschach am Wörther See
VS Tübing
VS Zell-Platz (2)
HS 2 Ferlach

Die mit „(z)“ gekennzeichneten schulfernen Leiterstel-
len an Volksschulen können nur an Bewerber mit der
Befähigung für den Unterricht in deutscher und slowe-
nischer Sprache verliehen werden.

Nr. 10
Ausschreibung von schulfernen Leiterstellen
an öffentlichen Pflichtschulen

Bezirk Villach-Land:
VS 2 Feistritz/Drav
VS Ferndorf
VS Lind ob Velden 2w VS
VS Rosseg 2w VS
HS Gegendal

Bezirk Klagenfurt-Land
VS Kärntnerndorf 2w VS
VS Wabersdorf 2w VS

Ausgegeben am 23. März 1987

Ausgegeben am 26. März 1990

OZNAČBA
*

Ausgegeben am 21. März 1991

Nr. 10
Ausschreibung von schulfernen Leiterstellen
an öffentlichen allgemeinbildenden Pflicht-
schulen in Kärnten

Bezirk Klagenfurt-Land:
Volksschule Feistritz/Ros 2w VS
Volksschule Grafenwies 2w VS
Volksschule Osnabach
Volksschule Zell-Platz 2w VS
Hauptschule Moosburg

Bezirk Villach-Land:
VS 2 Velden 2w VS
HS Bad Bleiburg

Bezirk Völkermarkt:
Volksschule Möhling 2w VS

Bezirk Klagenfurt-Land:
VS Maria Rain 2w VS
HS Moosburg

Bezirk Völkermarkt:
VS 7 Völkermarkt 2w VS
VS 8 Völkermarkt 2w VS

* Diese schulferne Leiterstelle kann nur an Bewerber mit
der Befähigung für den Unterricht in deutscher und slowe-
nischer Unterrichtssprache verliehen werden.

* Diese schulferne Leiterstelle kann nur an Bewerber mit
der Befähigung für den Unterricht in deutscher und
slowenischer Unterrichtssprache verliehen werden.

4

Po končani drugi svetovni vojni

Po drugi svetovni vojni je koro-
ška deželna vlada odredila novo
ureditev dvojezične šole na juž-
nem Koroškem. Vpeljava dvoje-
zične šole na Koroškem je bil
začetek nove poti, je pozneje
ugotovila koroška deželna vlada.

V ponemčevalne namene
vzpostavljena utrakvistična šola
je bila ukinjena. Med vojno je
obstajala le nemška šola. Leta
1945 je bil vpeljan obvezni
dvojezični pouk za vse šoloob-
vezne otroke na dvojezičnem
ozemlju in je obstajal do l. 1958.
KHD, koroško šolsko društvo
Südmark in podobna združenja
so organizirali šolske štrajke. Po
desetih letih je uspelo uničiti ob-
vezno dvojezično šolo.

Zakon o manjšinskem šolst-
vu na Koroškem (19. 3. 1959)
je določil prijavljanje otrok k
dvojezičnemu pouku.

Glej slika 1

Ozemlje dvojezičnega šolstva
na Koroškem se krije z ozem-
ljem, kjer so nacisti 14. in 15.

aprila 1942 izselili približno
1000 koroških Slovencev. Na
dvojezičnem ozemlju je bila
uporaba slovenščine prepoveda-
na. Takratna miselnost še danes
botruje vsem poskusom izirvanja
slovenščine iz šole in drugod.
Dvojezične šole na tem ozemlju
so bile ponovno objavljene v
uradnem listu deželnega šolskega
sveta za Koroško 8. 4. 1991.

Postopno poslabšanje šolske zakonodaje, ki ureja kvalifikacijo učiteljstva na dvojezičnih šolah, ima en sam cilj – ponemčevanje

Zakonodaja po koncu druge
svetovne vojne je v GG 1946
(Gehaltsüberleitungsgesetz), §37,
odredila, da morajo ravnatelj in
učitelj v dvojezičnih šolah imeti
usposobljenost za pouk v slo-

ZWANGSWEISE AUSSIEDLUNG IM APRIL 1942
NASILNA IZSELITEV V APRILU 1942

1

Verlautbarungen des Amtes der Kärntner Landesregierung

Nr. 34
Ausschreibung von Leiterstellen an Volks-
und Hauptschulen in Kärnten
(Zl. SchA-70/3/73)

(...)

Bei
zweisprachigen Leiterstellen werden die Bewerber,
die aus beiden Sprachen lehrbefähigt sind, vorge-
zogen.

Schulbezirk Villach/Land:
Volksschule Afritz (7)
Volksschule Geritschach (4), zweisprachig
Volksschule St. Egyden (4), zweisprachig
Volksschule 1 Velden (7), zweisprachig

Schulbezirk Völkermarkt:
Volksschule Gallitzen (4), zweisprachig
Hauptschule Griffen (14)

Verlautbarungen des Amtes der Kärntner Landesregierung

Nr. 39
Ausschreibung von Leiterstellen an Volks-
Haupt- und Sonderschulen sowie Polytechni-
schen Lehrgängen in Kärnten
(Zl. SchA-70/3/74)

(...)

Bei
zweisprachigen Leiterstellen werden die Bewerber,
die aus beiden Sprachen lehrbefähigt sind, vorge-
zogen.

Schulbezirk Villach-Land:
Volksschule St. Jakob/Ros (8), zweisprachig

Schulbezirk Völkermarkt:
Volksschule Griffen (10), zweisprachig
Volksschule Sitterdorf (5), zweisprachig
Allg. Sonderschule Eberndorf (3)
Allg. Sonderschule Völkermarkt (4)

3

in vrednotenja slovenščine na
dvojezičnih šolah se zopet
pričenja. Slovenski jezik se
hoče v dvojezični ljudski šoli
približati situaciji pomožnega
jezika v predvojni ponemčeval-
ni utrakvistični šoli.

Deželni glavar Haider problematiko okoli kvalifikacije zelo dobro pozna

Haider dogajanje preteklih let
prav dobro pozna. 3. 7. 1990 je
kot deželni glavar zelo spretno
odgovarjal na pismo predsedni-
ka sosveta dr. M. Grilca in upo-
rabljal kot glavni argument za
ukazane protizakonite razpise
LDG 1984. Grilc je Haiderju v
pismu 18. 4. 1990 posredoval
sklep sosveta, ki kritizira razpis

ravnateljskih mest z dne 26. 3. 1990 in zahtevo po imenovanju dvojezično kvalificiranih ravnateljev za dvojezične ljudske šole.

Kot predsednik Strokovnega pedagoškega združenja (SPZdr) sem 3. 11. 1989 takratnemu deželnemu glavarju Haiderju pred zaključkom dunajske šolske komisije predložil točkovnik in razlago zadev, povezanih z dvojezičnim šolstvom. Po njegovem naročilu sta sledila dva pogovora s takratnim poslovodnim predsednikom deželnega šolskega sveta H. Reinprechtom. Zaključni pogovor z dr. J. Haiderjem je sledil 21. 2. 1990. Končni rezultat pogovaranja: konkretnega reševanja navedenih zadev na Koroškem se je izognil tako, da je svetoval reševanje v dunajski komisiji, ki je delovala od 1. 1988 do 1. 1991.

Glej slika 5

V komisiji se kljub moji zahtevi mnogih vprašanj sploh nismo dotaknili. Osrednji organizaciji nista delovali enotno. Šolske zadeve je urejal poslanec Karel Smolle.

V šolskem vprašanju trenutno deželni glavar Haider nadaljuje postopanje deželnega glavarja Wagnerja po letu 1980 – tesno sodelovanje z nemškonačionalnimi združenji, upoštevanje zahtev protislovenskih sil v političnih strankah, dopuščanje nestrokovne argumentacije in poskus reševanja šolske problematike izključno po politični poti.

Wagner je svojčas na številne proteste glede razpisov in imenovanje ravnatelja za dvojezično ljudsko šolo v pismu 4. 10. 1985 ZSO v drugem odstavku ugotovil:

Glej slika 6

Njegovo pismo je tudi priznavanje, da mu ne gre za strokovnost, pač pa za politično reševanje šolskih vprašanj v škodo koroškimi Slovincem.

Obema osrednjima organizacijama, posameznim staršem in Strokovnemu pedagoškemu združenju gre v teh letih zasluga, da se je zadeva imenovanja

ravnateljev za dvojezične šole zopet uredila v smislu strokovnosti in da politično reševanje ni moglo prodreti.

3. 12. 1986 je SPZdr med drugim naslovilo pismo na ministra dr. Herberta Moritza, kjer je protestiralo proti razpisu ravnateljskih mest in diskriminaciji slovenščine v šolstvu ter zahtevalo, da kot minister uporabi svojo nadzorno pravico in pravico ukazovanja in tako koroški deželni šolski svet prisili k upoštevanju zakonov. Ministrov odgovor zaključuje takole:

Glej slika 7

Do leta 2000 je glede imenovanja ravnateljev vladalo dokaj urejeno stanje

Leta 1996 je KHD-jevsko usmerjena skupina učiteljev poskušala »vstajati«, a jim je takratni koroški šolski referent Ausserwinkler odgovoril strokovno in v smislu potrebe po dobrem sožitju.

Leta 2000 so podobni krogi v učiteljskih vrstah pod geslom »platforme za šolo jezikovne raznolikosti«, s podporo deželnega šolskega inšpektorja za obvezno šolstvo in političnih strank, uspeli. Haider in koroški deželni zbor so podprli njihove politične zahteve. Naše politike, vključno z EL, so z nekimi obljubami o reševanju šolskih in drugih vprašanj v »narodnostnem konsenzu« omehčali in jim zavezali jezike. Potrebnih akcij kot pred leti ni. Utišati koroške Slovence je velik uspeh. Haiderjeve omembe, da je ministrica Gehrrejeva privolila v obravnavo zadeve imenovanja ravnateljev na Koroškem, priča o tem, da je načrtovana politična rešitev. Te pa za šibkejšega nikoli niso poštene.

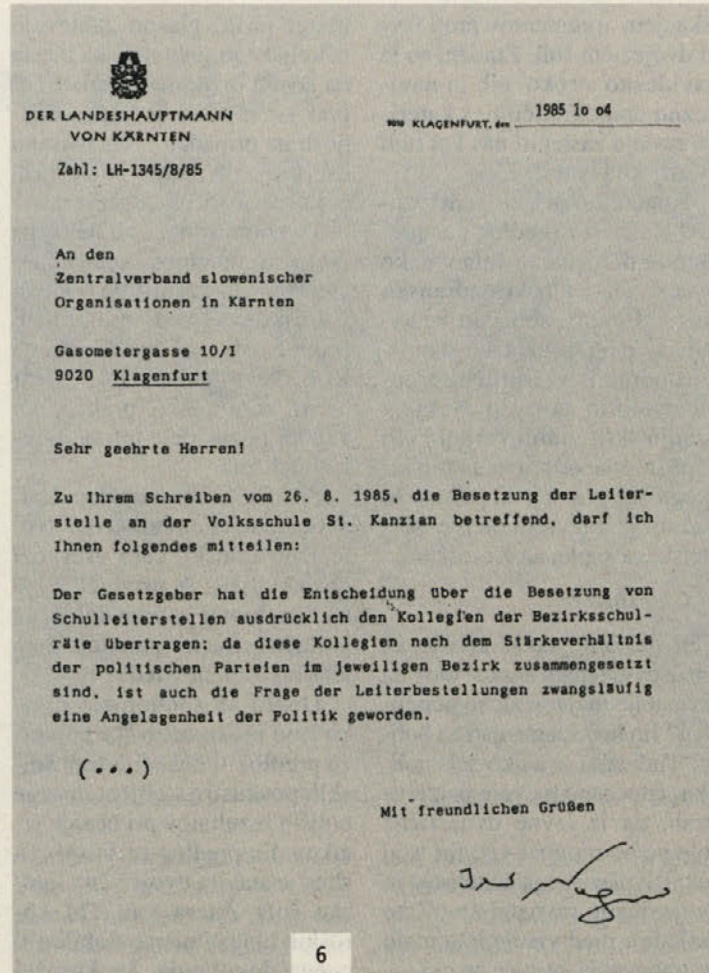
Zadeva imenovanja ravnateljev na dvojezičnih šolah je stvar Koroške – je slišati. Seveda je. Ampak v okviru obstoječih zakonov, kar pa vsi ne razumejo tako. Podobno je bilo že v šolski komisiji v letih od 1988 do 1991. Slovenci smo zahtevali obravnavo in sklepe. Nekaj smo sicer o tem govorili in predlagali, a obvezujočih sklepov ni bilo nobenih. Vodja šolske komisije je kmalu ugotovil, verjetno po političnem nalogu, da ta stvar ni v kompetenci šolske komisije in ne pride v zaključno poročilo.

Šolska ministrica Hawlickova je v okrožnici številka 33 leta 1988 objavila ustanovitev in delokrog komisije. Delokrog komisije je zajemal tudi to vprašanje. Dogajanje v takratni komisiji je treba ocenjevati iz vidika takratnega trostranskega pakta in delovanja slovenskega poslanca v dunajskem parlamentu Karla Smolleja, tedaj pri Zeleni alternativni.

Se sedaj pripravlja podoben način izrivanja šolskih vprašanj iz komisije, da ne bo treba upoštevati strokovnih mnenj in zakonodaje?

Ko na šoli nekaj let ni več prijav k dvojezičnemu pouku in je ravnatelj le nemško govoreč

Vrednotenja slovenščine na takih šolah ni več. Postane ne le tuj jezik, ampak tudi nezaželen jezik. Kadar je »treba«, se v takih krajih pojavijo celo varuhi nemških interesov in preprečijo, da bi se k dvojezičnemu

pouku prijavljeni otroci začeli učiti tudi slovenščine. Tako se je zgodilo na šoli v Tinjah, ko sta bila za šolsko leto 1990/91 dva otroka prijavljena k dvojezičnemu pouku. Zaradi »pomanjkanja dvojezične učiteljice« in drugih, deloma nelepah dogajanj, slovenski pouk ni bil mogoč. Šolska oblast je molčala in nič storila. Tudi oddelek za manjšinsko šolstvo (Wiegele) ni kaj dosegel, verjetno so mu natakili nagobčnik. Takrat je bil Haider prvič deželni glavar.

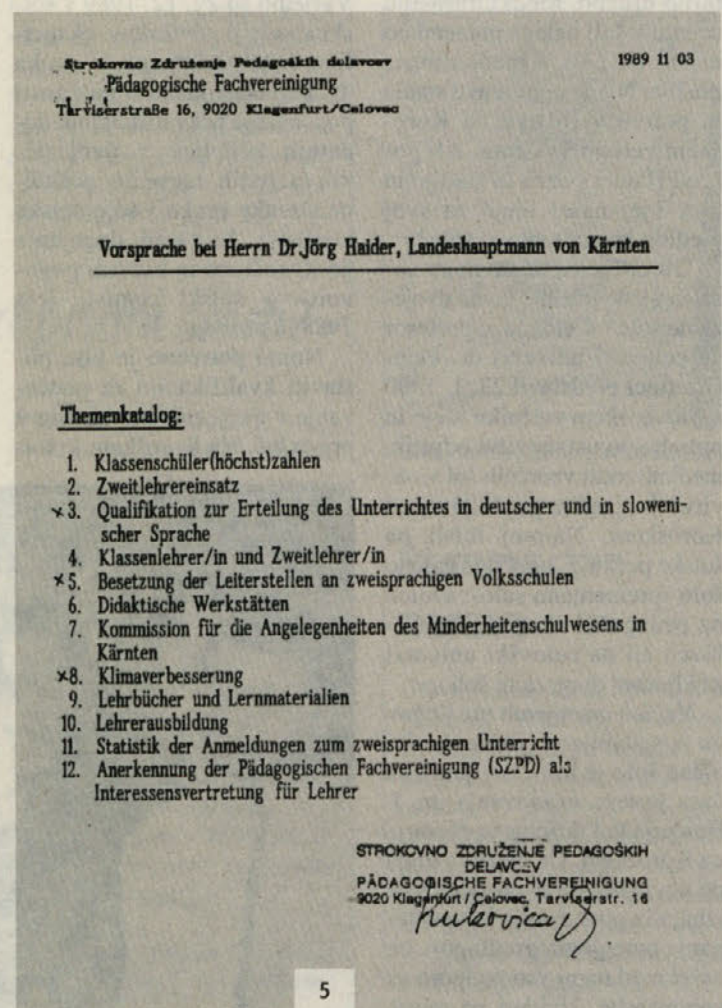
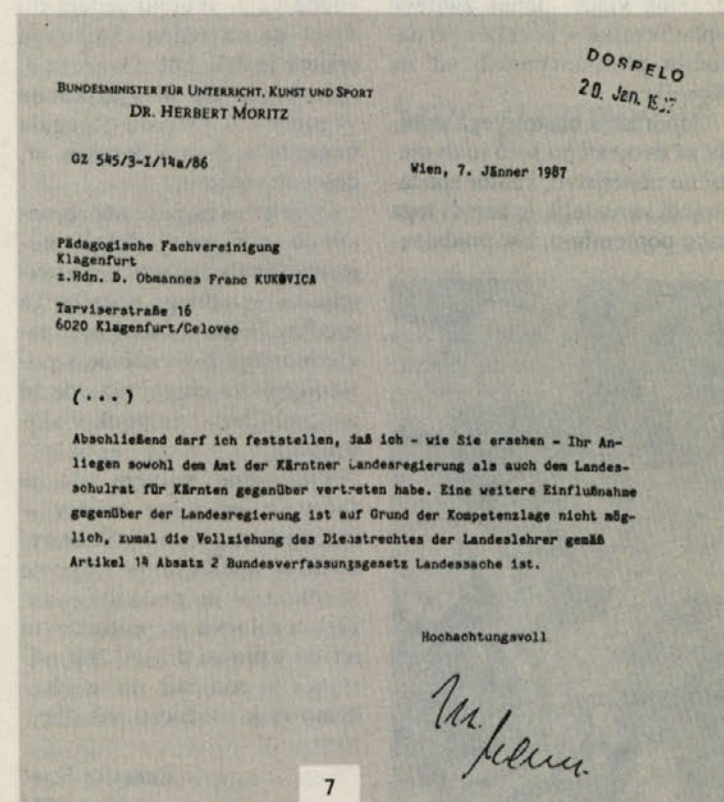
Žal je oddelek za manjšinsko šolstvo pri deželnem šolskem svetu za Koroško skorajda brez kompetenc. Pravice odločanja pri nastavitvi učiteljstva nima,

lahko pa najavi svoje želje. Kadar se klima v deželi nagiba k proslovenski, lahko tudi kdaj soodloča.

Trenutno je vodja oddelka, deželni šolski inšpektor Tomaž Ogris, očitno padel v nemilost. Je član dunajske šolske komisije, imenovan po ministrici Gehrrejevi. Pa mu šef deželnega šolskega sveta za Koroško ni dovolil udeležiti se prvega zasedanja šolske komisije na Dunaju 25. 1. 2001, kar je nazoren prikaz trenutne situacije na Koroškem. Uradnik mora ubogati. Če pa si le dovoli zastopati strokovno mnenje, kadar so politične želje in ukazi drugačni, ga je treba onemogočiti. Ali se zares še vedno zasleduje svoječasno naročilo: Naredite mi to deželo nemško? Naj v koroški družbi slovenščina še naprej igra vlogo manjvrednega jezika, ki ga je treba onemogočiti?

Kako naj organizirane dvojezične ljudske šole vodi za pouk v nemškem in slovenskem jeziku usposobljen ravnatelj

S političnimi argumenti in vplivanjem na spremembo zakonodaje popolno uničenje manjšinskega šolstva v Avstriji ni mogoče. A le tako dolgo ne, dokler koroški Slovenci sami dovolj odločno zastopamo naše in skupne interese narodov na Koroškem. Tako avstrijska kot tudi evropska manjšinska zakonodaja ne podpira nemškonačionalnih teženj. Zaradi tega imajo te strukture težave z

iskanjem argumentov proti javni dvojezični šoli. Zmožni so le navidezno strokovnih in navidezno demokratičnih, s katerimi hočejo zaslepiti nas kot tudi avstrijsko javnost.

Kot takšno dejanje sem razumel Haiderjev predlog po spremembi dvojezične šole v neko »večjezično alpsko-jadransko šolo«. Čeprav nobeden ne ve, kaj naj to bo, je kaj takega možno uporabiti v politični argumentaciji in agitaciji. Nekje v ozadju skrit vidim verjetni cilj – postopna odprava manjšinskega šolstva, kar bi pomenilo nadaljnje razvrednotenje slovenskega jezika na Koroškem.

Glej sliko 8

Vali deželni glavar krivdo za »neuspešno manjšinsko šolo« na ravnatelje in dvojezično učiteljstvo? Jih hoče zamenjati za boljše? Tudi tako se lahko dela politika. Istočasno pa veje iz izjave strah, da iz javne dvojezične šole ne bo mogoče izrinuti vsaj nekaj dvojezičnega učiteljstva in dvojezičnih ravnateljev. Zato zasledim med vrstami še malo zastrahovanja, resnice pa nič.

Dejstvo je, da se do sedaj pravi »dajčkerntnerji« niso hoteli učiti slovenščine, pa čeprav je mnogim materni jezik. Še za poklicne namene to niso storili, saj je propaganda na Koroškem učila – slovenščina na Koroškem ni potrebna, vsak itak zna nemško. In pod roko se je šušljalo o izdajalcih koroških interesov in koroški enotnosti nevarnih ljudeh.

Teza o manjvrednosti slovenščine se je in se na Koroškem še vedno uporablja v politične namene, žal ponekod v nekaterih strankah še vedno uspešno.

Ker se ljudje pod vplivom takega prepričevanja v obstoječi »koroški klimi« ne morejo ali nočejo učiti slovenščine in se nekateri verjetno smatrajo za gospodarje nad Slovenci in še tištim Korošci, ki hočejo znati ta

ubogi jezik, glasno zahtevajo učiteljska in ravnateljska mesta na javnih dvojezičnih šolah, čeprav jim ta mesta po usposobljenosti ne pripadajo. Nezaslišano zadržanje ob podpori nekaterih politikov in višjih uradnikov.

Dovolim si napisati nekaj na ravni argumentov nemško-nacionalnih združenj – po njihovi, v šolskih zadevah uporabljeni propagandi in logiki, bi na Koroškem lahko vsak mesar odprl zdravniško prakso, ko vendar pozna dele telesa in rezati tudi zna.

Strinjam se z gospodom Haiderjem, da bi morali javno dvojezično ljudsko šolo vseskozi posodabljanje. A privleči idejo na dan, ki naj podpre določene politične cilje in spreminja dvojezično šolo, ni v redu.

Dobro se spominjam časa, ko smo preko celovške univerze predložili besedila treh šolskih poskusov s ciljem dosege boljših rezultatov pri učenju jezikov. En predlog za šolski poskus je stavila dvojezična ljudska šola Žitara vas. Od koroških oblasti nismo dobili niti enega dovoljenja. Le koroški deželni šolski svet je smel uvesti dva alibi-poskusa, na šolah v Železni Kapli in na Žihpoljah, v podporo ločevalnemu modelu. Tja so celo vabili na ogled.

Memorandum Slovenske prosvetne zveze z dne 12. 4. 1991, izročen šolskemu ministru R. Scholtnu v Celovcu, se izrecno ukvarja z dvojezičnim šolstvom. Predlagane so reforme v smislu humanizacije in evropeizacije šole, ki se zoperstavijo vsakemu provincialnemu in nacionalističnemu patriotizmu ter nasprotujejo tendencam izrivanja slovenskega jezika.

Študija Bettine Gruber »Interkulturno učenje: model Alpe-Adrija?« iz leta 1990 ugotavlja za bodočnost multikulturno družbo. Medkulturnemu učenju v šoli nalaga pomembno mesto na poti v medkulturno družbo. Njene ugotovitve stanja in potreb v šolstvu na Koroškem veljajo še danes. Ali gospod Haider pozna to študijo in je v njej našel idejo za svoj predlog imena za novo šolo?

Ob odločitvi ustavnega sodišča glede uvedbe javne dvojezične šole v Celovcu je profesor na celovski univerzi dr. Peter Gstettner predstavil 23. 1. 1990 v Slovenskem vestniku idejo in potrebo po ustanovitvi odprtih, medkulturnih vzorčnih šol v okviru dvojezičnega šolstva na Koroškem. Najprej misli na šolske poskuse, na v dvojezično šolo spremenjeno šolo-vadnico na pedagoški akademiji v Celovcu ali na celovski univerzi priključeni dvojezični šoli.

Večina omenjenih predlogov za posodabljanje javne dvojezične šole je bilo stavljenih za časa prvega uradovanja dr. J. Haiderja kot deželnega glavarja na Koroškem. Če njegova ideja po novi ureditvi dvojezične šole izhaja iz poznavanja in upoštevanja omenjenih predlogov, bo našel med nami vso podporo za spremembe. Uvideti pa mora,

da dvojezične šole in šolske poskuse, ki naj vodijo po nekaj letih do sprememb, lahko vodi le za pouk slovenskega in nemškega jezika usposobljen ravnatelj, ki je povrh še izprašan iz angleščine in morda tudi italijanščine, kar so že mnogi mladi. Vsak Korošec, Avstrijec iz drugih zveznih dežel ali celo nekdo iz držav Evropske skupnosti ima ob omenjeni usposobljenosti pravico postati ravnatelj dvojezične šole!

Cilj KHD so še vedno ločene šole za nemško in slovensko govoreče Korošce, kar ocenjujem kot razpečevanje nacionalistične miselnosti, ki je v vodstvenih strukturah političnih strank, različnih združenj in društev naj ne bi bilo več. Ugotavljam, da smo koroški Slovenci pravočasno spoznali potrebo časa, a nam je bilo po političnih odločitvah onemogočeno te preskusiti in uvesti v prakso. Sedaj hoče politika (vsaj nekateri politiki) na vse to pozabiti in nas ožigosati kot krivce, kar ni novo početje. Šola, ki jo je koroška politika v času trostranskega pakta uspela urediti, kakršna je, jo dolga leta hvalila kot za vse sprejemljiv kompromis, naj bo zaenkrat slaba? Človek mora biti že zelo primitiven, da namero takih izpovedi ne spregleda.

Novejši poskusi političnega urejanja in spreminjanja statusa dvojezičnega učitelja na javnih dvojezičnih šolah

Verjetno so 22. 12. 1989 v šolski komisiji predloženo ekspertizo ministerialnega svetnika dr. Feliksa Jonaka o možnosti poučevanja nekvalificiranih dodatnih učiteljev v dvojezičnih razredih naročile politične stranke preko vodje šolske komisije. To zaradi dogajanja na Koroškem in začetih pogovorov v šolski komisiji leta 1988 in pozneje.

Nujno potrebno je bilo postaviti kvalifikacijo za poučevanje v dvojezičnem razredu v pravo luč. Na Koroškem je šol-

ski urad deželne vlade 14. 9. 1988 izdal ukaz, da mora za poučevanje v slovenskem jeziku neusposobljen dodatni učitelj poučevati v dvojezičnih razredih takojimeno »preostale ravnateljske ure« in neobvezne vaje.

Eno od delovnih področij državnega uradnika je, da po naročilu politikov obstoječe zakone interpretira tako, kakor to politiki potrebujejo. Dr. Jonakovo izvedeniško mnenje da slutiti omenjeno naročilo, saj je dr. Jonak kot eden takrat najvidnejših dunajskih strokovnjakov na pravnem področju v ministrstvu iskal in napisal le, kar bi pomagalo politikom za dosego njihovega cilja – neusposobljeni učitelji morajo poučevati v dvojezičnih razredih.

Ker je omenjeno bilo tako očitno naperjeno v postopno odpravo dvojezičnosti v dvojezičnih razredih in je po moji oceni nepošteno politično dejanje, sem iskal nekoga, ki bi se do podrobnosti spoznal v šolskem pravu in bi Jonakove trditve strokovno ovrgel. Našel sem ga v centrali sindikata na Dunaju v osebi pravnika dr. Andréa Alvarada-Dupuya. Na dvanajstih straneh svojega izvedeniškega mnenja (10. 12. 1990) je ovrgel Jonakove trditve in dokazal, da pomeni poučevanje za pouk v slovenskem jeziku neusposobljenih učiteljev v dvojezičnih razredih protustavno dejanje. Dovolj razumljiva ugotovitev za vsakogar. Zakaj se je na Koroškem nočejo držati, ni treba posebej razlagati.

Dr. André Alvarada-Dupuyev ugotovitev so pomembne tudi sedaj, ko gre v okviru rušenja javne dvojezične ljudske šole zopet za predloge, po katerih naj nezadostno usposobljeni razredni učitelji prevzamejo mesto razrednika, poučujejo v 3. in 4. razredu dvojezične šole in postanejo ravnatelji na teh šolah.

Isti cilj kot pred desetimi ali petnajstimi leti se danes zasleduje na drug način. Takrat ukazi šolskega urada koroške deželne vlade, danes zahteva »platformskih« učiteljev po naročilu protislovenskih sil na Koroškem.

Obdržanje obstoječega statusa za dvojezično šolo in dvojezično učiteljstvo, kamor spada tudi ravnatelj, je zaradi tega tako pomembno, ker predstav-

lja enega temeljnih kamnov javne dvojezične šole na Koroškem. Dopustimo, da status pade, se prav kmalu podre dvojezična šola! Dobro se bi bilo tega zavedati in podvzeti potrebne protiukrepe.

Politični pritisk na koroške Slovence se bo povečal

Povečanje političnega pritiska na slovensko narodno skupnost na Koroškem je čutiti že nekaj mesecev. Barometer za to so izjave politikov in njihovo zadržanje v konkretnih zadevah, ko resnico tako močno prikroji po svoje, da lahko govorimo že o neresnici.

Naklonjenosti večine politikov v ravnokar ustanovljeni šolski komisiji, da bi sledili za delo pri pouku v 4. razredu našim predstavam, ne opažam. Navajam tri primere iz komisije.

Na začetku prve seje komisije sta dr. Apovnik in dr. Sturm ugotovila, da je celovski pristavek Slovencev glede osmih točk, imenovan »narodnostni konsenz«, izraz pripravljenosti se o tem na Dunaju pogovarjati. To ne pomeni soglašanje s stavljenimi zahtevami. Ugotovitev je razburila tiste duhove, ki so stvar tedne poprej tudi v javnosti drugače interpretirali.

Nekateri politiki in uradniki ministrstva so predlagali enako vrednotenje dveh učiteljev v 4. razredu tako, da bi poučevala enojezični in dvojezični enako časa v razredu. Učitelj poučuje v razredu približno 26 ur na teden. Enako časa je lahko 13 ur eden, 13 ur drugi, kar pomeni odpravo dvojezičnega pouka za polovico ur. Vsak po 26 ur v razredu privede v praksi do ločitve otrok po jezikovnih kriterijih – dve skupini otrok, vsaka v svojem prostoru. Ni verjeti, da bi država plačevala dva učitelja tudi za telovadbo, petje, risanje, ročno vzgojo in neobvezne vaje, skupno sedem do deset ur na teden. Stokovna rešitev je delo kot v 1., 2. in 3. razredu, le da bi »jezikovna vzgoja« v 4. razredu obsegala namesto sedem tedenskih ur, deset ali enajst ur.

V četrtem razredu naj ravnatelj po svoji presoji določi enojezičnega ali dvojezičnega učitelja za razrednega učitelja. Ta predlog pomeni nadaljnje razvrednotenje slovenščine s posledicami za ostale razrede in usposobljenost za pouk v slovenščini.

Omenjeno pomeni, da je začrtana politična rešitev – sprememba zakonov. Strokovnosti in upoštevanja veljavne zakonodaje ni zaslediti – zavestna zahteva po protustavni rešitvi v pravni državi! Naš pristane bi pomenil, da se odrekamo vsaki možnosti pritožbe.

Naš tednik
19. 1. 2001

Sploh pa je Haider

mnenja: cilj novelizacije manjšinskošolskega zakona naj bi bil, da se manjšinska šola spremeni v večjezično alpsko-jadransko (slovenščina, nemščina, italijanščina in angleščina). Haider dobesedno: »Veljavna manjšinska šola je zastarela, njeni učinki pa so negativni, predvsem, kar zadeva pridobivanje jezikovne kompetence. Če bodo zastopniki narodne skupnosti vztrajali pri dvojezičnih ravnateljih in pri tem, da lahko vodi dvojezične razrede samo učitelji z dvojezično kvalifikacijo, potem bo prišlo samo do uvedbe dvojezičnega pouka na 4. stopnji, kot to zahteva ustavno sodišče – z vsemi negativnimi posledicami za manjšinsko šolstvo.«

Janko Kulmesch

Kukovica Franc
10. 2. 2001

PREMIERA »ODRA 73«

Nebeško-zemeljska »Večna lovišča«

Tudi v nebesih se znajo poveseleti in nazdraviti z žlahtno kapljico

Foto: Stukelj

Pomembni osebnosti v nebesih: sv. Peter (F. Kuežnik) in Magdalena (V. Sadjak)

Oder 73« Slovenskega prosvetnega društva »Edinost« v Pliberku je kot prvo predstavo odraslih v novem Kulturnem domu pretekli petek, 9. februarja, zaigralo odlično in dokaj zahtevno komedijo slovenskega Avtorja Mireta Štefanca Večna lovišča. Zahtevno komedijo predvsem v tem, ker je v prehodnih scen in prizorov postavljenih kar nekaj zank, kjer se lahko zlomi in prelomi notranja dramaturgija, zahtevno, ker je predstava grajena na precej gostobesednem tekstu, ker je prostorska menjava dokaj zahtevna, ker je predstava aktualna za Slovenijo izpred dobrih dveh desetletij, ko je tam še vladalo delavsko samoupravljanje, delavski sveti, ko so imeli sindi-

kati status družbenopolitične organizacije delovnih ljudi. Prenašati vsaj deloma politično komedijo iz enega sistema v drugega je delikatno, zahtevno.

Zahtevno najbrž tudi za gledalce, ki ne morejo v trenutku preskočiti v drugačno družbeno okolje in jim nekatere zelo iskricke domisljice, puščice v dojemanju ne preskočijo na pogojno odzivnost.

Predvsem pa je bila predstava zahtevna zaradi nedograjnosti odrskega prostora. Manjkajo ustrezne zavese, panoji, lučne rampe, sistem ozvočenja itd. Vse to pa stane nekaj milijonov, dokler pa tega ne bo, bodo predstave na tem odru velik riziko, če ne kar idealistični kulturni avanturizem.

Seveda režiserka Anita Hudl ni kriva za to, niti ne vsi njeni igralci in sodelavci. Vsi, prav vsi so se potrudili po svojih najboljših močeh. Uspeh pa je bil vendarle nekoliko pod pričakovanjem, najbrž predvsem njihovem.

Komedija je parodija na zemeljsko in nebeško življenje. Tone in Julija, kulturna in politična delavca, se na neki črni vožnji ponesrečita z avtom in se tako nekako preselita pred nebeška vrata. Zapleti, delavsko samoupravljanje, nebeški svet, nebesa, vice, pekel Bog, Marija, Magdalena, Jožef, Peter, Gabriel, božja dekla Smrt in vsi drugi so v teh nebesih predvsem zemeljski pojavi in bitja z vsemi slabostmi in kvaliteta.

Igralsko so se akterji zelo po-

trudili. Na nekatere trenutke je bilo nekaj nejasnosti ali slabše slišnosti in zaradi tega jim je dramaturška napetost nekoliko zanihala. Škoda, da so bili dobro izvedeni šansoni med seboj po slišnosti kar precej različni. Igralci so obvladali prostor, se dobro gibali, koreografija je bila prilagojena tekstu in vsebini. Govor je bil v glavnem lep in jasn.

Sceno in kostume, dovolj bogate in primerne, je pripravila, Simona Krajger, izdelala pa sta jih Lojz Mesner in Herta Dobnik, poslikala pa scenografka. Glasbeno se je izkazal Matej Hudl. Za tehniko in efekte je poskrbel Jurij Opetnik, luč sta vodila Joško Hudl in Peter Podgornik, letake in plakate pa je pripravil Milan Piko.

Grešnika z Zemlje sta igrala Mirko Nachbar in Anita Koletnik, Smrt je bila bolj zemeljska kot nebeška Klavdija Daniel, pravšnja v svojem izročilu je bila Magdalena, Vera Sadjak, Marija, milosti polna, Krista Mesner, njen življenjski spremljevalec Mario Mesner, Bog v podobi božjega očesa Matej Hudl, Peter, vratar vic in govornik Franc Kuežnik ter Gabriel, sogovornik in vratar pekla Hinko Tratar.

Kakor sem napisal že na začetku, so se vsi igralci zelo potrudili, nekaterim pa je tudi zelo dobro uspelo.

Skupini, ki ima v sebi toliko igralskih potencialov, želim čimprej urejen oder.

Jože Rovšek

Prodoren uspeh našega odvetnika mag. Rudija Vouka pri Ustavem sodišču na Dunaju spravlja našo slovensko jezikovno skupnost v prav kočljivo zadrego: dokler nam je mačehovska koroška politika kratila pravico slovenščine pri uradih, smo zdihovali, tarnali in tožili, zdaj pa, ko jo imamo, nam od začudenja in brezglavosti zastaja sapa, ko da se je bojimo kakor nevarne, zmuzljive kače.

Pred tremi leti sem v Mladinskem domu ob kulturnem prazniku Franceta Prešerna predlagal »prijateljem na naših dveh vrhovih – ZSO in NSKS« dvojce: »Organizirajte dvojezične vpise naših bivališč v telefonsko knjigo po vsem Koroškem in namestitev dvojezičnih krajevnih imen na table hišnih števil, da bojo naši otroci in vnuki znali vsakomur povedati, kje so doma! Obe akciji bi poglobljali našo zgodovinsko utemeljeno kulturno zavest ...«

Ne vem, ali in kje je ta moja beseda padla na rodovitna tla. Bojim se, da smo slovenski Korotanci slej ko prej samo glasni CANTANDO MORITURI – prepevaje zapisani smrti.

Danes se obračam na predstavniška vrhova ZSO in NSKS, na Slovensko prosvetno zvezo in Krščansko kulturno zvezo, da kar koj skupno, uravnano organizirata v vseh naših kulturnih društvih na podeželju informativne jezikovne tečaje za PISNO UPORABLJANJE slovenščine pri uradih dvojezičnega ozemlja.

Smo prepevaje zapisani smrti?

Na takšne tečaje bi morali obe kulturni zvezi nujno povabiti zlasti vse učiteljice in učitelje slovenščine in ljudskih in glavnih šolah, odbornike kulturnih društev, nameščence zadrug in bank, pevke in pevce, igralke in igralce, saj gre za razširitev in poglobitev območja uradne slovenščine končno za njihov jutrišnji kruh in za delovna mesta naše doraščajoče mladine.

Telefoniral sem z dr. Pavlom Apovnikom, ki je kot vodja Pisarne slovenske nar. skupnosti pri Deželni vladi že pred leti izdal prepotrebne slovarje pravnega jezika. Dejal mi je, da v omenjeni pisarni

deželne vlade mag. Karel Hren z gospo Ogrisovo pripravlja potrebne formularje za uporabo na občinah. Dokler pa ti niso natisnjeni, je pripravljen s svojo prakso na zadevnih informacijskih sestankih vpeljevati jezikovne pomočnike za pisanje slovenskih vlog in privatnih prošenj na občino, npr. ob sobotah in nedeljah – po

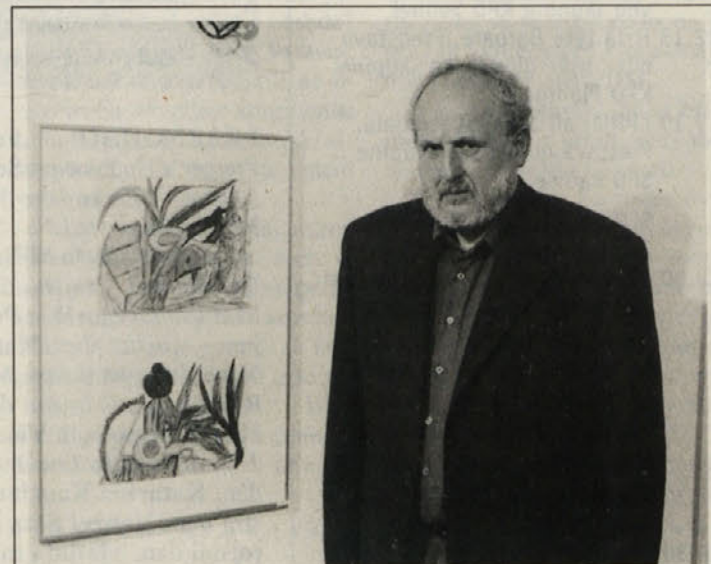
dogovoru s SPZ in KKZ. Tudi jaz bi se mu pridružil, če bi me organizatorji želeli na terenu vključiti v te priprave.

Prav gotovo bi bil za takšno pomoč na voljo tudi kak upokojeni učitelj, npr. Kukovica, Germ, Vospernik, Feinig ali pa inšpektor Domej ...

Brez muke ne bo moke.

Brez osebnega angažmaja nas vseh, ki lahko pomagamo bolehnim slovenščini na uradne noge, lahko narodno štacuno zapremo – kljub sto in sto in sto maturantom Slovenske gimnazije.

Janko Messner,
Osojnika

Slikar narave Simon Veratschnig

Foto: Stukelj

RADIŠE – RAZSTAVA Skrivnostna narava

Glavna tema razstavljenih del Simona Veratschniga je odnos človeka do narave. Umetnik se rad poda v skrivnostno koroško naravo, ki jo potem opazuje, ogleduje in skicira: skorjo in vejevje posušenega starega drevesa, pisane strukture debel, listje, grmovje, lupine, živali, menjajoče »štimpunge« in svoja osebna doživljanja. Vsa ta opa-

zovanja in čustvena doživetja potem prenese na papir. Značilne so mehke, tople barve in linije, ki se prelivajo v pisano in harmonično celoto. Njegov pogled je tudi kritičen, še posebno danes, ko se hitro širi in uveljavlja tehnizacija gospodarskega in družbenega življenja, brutalno izkoriščanje in onesnaževanje našega planeta.

Razstava je na ogled v soboto, 17. 2., od 14. do 18. ure in v nedeljo, 18. 2., od 10. do 18. ure ali po telefonskem dogovoru (740309 ali 740957).

M. Š.

PRIREDITVE

PETEK, 16. 2.

- VOGRČE, župnišče
19.30 Pustnija
ŠENTJANŽ, k & k – Vaška skupnost Šentjanž
20.00 Pustna seja
BILČOVŠ, ljudska šola – sopr.: SPD Bilka
20.00 Predstavitve zgoščenke kvinteta in kvarteta Smrtnik

SOBOTA, 17. 2.

- ŠMIHEL, Farni dom – Regionalni center Pliberk
15.00 Tečaj za glino za odrasle (1. del). Vodi Nežika Novak
SVEČE, pri Adamu – SPD Kočna
20.00 Pust s Kočno. Igra Podjunski trio

NEDELJA, 18. 2.

- GLOBASNICA, pri Šoštarju – SKD Globasnica
15.00 Redni občni zbor in družabni popoldan
ŠMIHEL, farna dvorana – KPD Šmihel
19.30 Gled. predstava »Mož, ki si ne upa. Gostuje gledališka skupina KPD Planina iz Sel; ODPADÉ
VOGRČE, župnišče
19.30 Pustnija

SREDA, 21. 2.

- CELOVEC, Tischlerjeva dvorana
08.30 Rdeča kapica. Predstava otroške gledališke skupine Vogrče
10.00 Velika želja male mavrice in Volk in kozlički. Predstavi otroške gledališke skupine Šentjanž
CELOVEC, Mladinski dom
08.30 Zvezdica zaspanka. Predstava otroške gledališke skupine KPD Šmihel
10.00 Kosmata žaba. Predstava lutkovne skupine KPD Šmihel
12.15 Hiša tete Barbare. Predstava mladinske gledališke skupine KPD Planina
19.30 Lidija, ali zakaj si streljala. Predstava gledališke skupine SPD Radiše
ŠENTJANŽ, k&k – ZŠZ, SZI, Založba Drava
19.00 Predstava knjige Marije Jurič Pahor »Narod, identiteta, spol«. Knjigo je izdalo Založništvo tržaškega tiska.

ČETRTEK, 22. 2.

- CELOVEC, Tischlerjeva dvorana
08.30 Kužek in sonček. Predstava lutkovne skupine Navihanci
10.30 Mali princ. Predstava lutkovne skupine Mi smo mi
12.00 Mali princ. Predstava lutkovne skupine Mi smo mi
CELOVEC, Mladinski dom
09.30 Eko Eko. Predstava mladinske gledališke skupine Bilčovš
11.00 Deset zamožkov. Predstava mladinske gledališke skupine Bilčovš
GLOBASNICA, pri Šoštarju – SPD Edinost Šteben, SKD Globasnica, KKZ, SNI Urban Jarnik
19.30 Vsaka vas ima svoj glas. Srečanje ljudskih pevcev in predstavitev knjige Bertija Logarja
ŠENTJANŽ, k & k – Vaška skupnost Šentjanž
20.00 Pustna seja

PETEK, 23. 2.

- CELOVEC, Pastoralni center – KKZ in MePZ J. P. Gallus
19.00 Spominska maša ob 30-letnici smrti dr. Franceta Cigana
ŠENTJANŽ, k & k – Vaška skupnost Šentjanž
20.00 Pustna seja

Srečanje z gledališkimi in lutkovnimi skupinami 21. in 22. 2.

Sreda, 21. 2. – MLADINSKI DOM:

- 8.30 Otroška gledališka skupina KPD Šmihel Zvezdica zaspanka (F. Milčinski)
10.00 Lutkovna skupina KPD Šmihel Kosmata žaba (L. P. Zupančič)
12.15 Mladinska gledališka skupina KPD Planina Sele Hiša tete Barbare (S. Makarovič)
19.30 Gledališka skupina Radiše Lidija, ali zakaj si streljala (A. Hain)

TISCHLERJEVA DVORANA:

- 8.30 Otroška gledališka skupina KPD Vogrče Rdeča kapica (Z. Pirtovšek)
10.00 Otroška gledališka skupina Šentjanž Velika želja male mavrice (V. Veras)
Volk in kozlički (A. Hain)

Četrtek, 22. 2. – MLADINSKI DOM:

- 9.00 Mladinska gledališka skupina Bilčovš Eko Eko (H. Hitrec)
11.00 Mladinska gledališka skupina Bilčovš Deset zamožkov (A. Christie)

TISCHLERJEVA DVORANA

- 8.30 Lutkovna skupina »Navihanci« SKD Celovec Kužek in sonček (Polák)
10.30 Lutkovna skupina »Mi smo mi« Mali princ (Exupery)
12.00 Lutkovna skupina »Mi smo mi« Mali princ (Exupery)

PRAZNUJEJO! Folti Fugger s Hodnine pri Šentjakobu – 75. rojstni dan; Mirko Singer iz Loč – 50. rojstni dan; Jožefa Mišić iz Dobrle vasi – rojstni dan; Matilda Gregorič iz Podjuna – rojstni dan; Katarina Urak iz Nagelč – rojstni dan; Marija Stern iz Rikarje vasi – rojstni dan; Margareta Hobel iz Spodnjih Vinar – rojstni dan; Jože Urank iz Encelne vasi – rojstni dan; Katarina Kanzian iz Apač – rojstni dan; Hanzej Setz iz Kršne vasi – rojstni dan; Matilda in Joži Kukež iz Koprivne – 60. rojstni dan; Joza Oraže iz Sel – rojstni dan; Folti Malle iz Slovenjega Plajberka – 60. rojstni dan; Jelica in Horst Klančnik iz Kota pri Šentjakobu – 50. rojstni dan; Hanzl Černut iz Loč – 60. rojstni dan; Paula Malle iz Borovelj – 60. rojstni dan; Kati Haimburger iz Mrzle vode pri Šentrupetu – okrogli jubilej; Josefine Reich iz Trabesinj – 70. rojstni dan; Franci Kaffer na Klopeah pri Škofičah – rojstni dan; Marija Male s Kota v Selah – rojstni dan in god; Katica Antonič z Reke pri Šentjakobu – 70. rojstni dan; Franc Čebul iz Šmihela – rojstni dan; Valentin Božić iz Podroja pri Globasnici – rojstni dan; Julka Kac iz Doba – rojstni dan; Jože Kert iz Šmihela – rojstni dan; Marija Vogel iz Štebna – rojstni dan; Marija Stefan iz Pliberka – rojstni dan; Neža

Razpis

1. urednica / urednik

Področje dela: načrtovanje in oblikovanje radijskih poročil in informacijskih oddaj; vodenje oddaj; studio, snemalna tehnika; koordiniranje načrtovanja programa; sodelovanje pri razvijanju dvojezičnega radijskega programa, bodisi samostojnega bodisi skupaj z evropskimi radijskimi postajami.

Pogoji: dobro znanje nemščine in slovenščine; dobro znanje angleščine; poznavanje kulturnih in političnih razmer v prostoru Alpe-Jadran; kompjutersko znanje (MS Word, Excell, internet); sposobnost sodelovanja, zanimanje za nadaljnje izobraževanje.

2. voditeljica / voditelj projekta

Področje dela: koncept, organizacija in izvedba projekta »Dvojezičnost na manjšinskem radiu«; razvijanje metodčnih navodil za dvojezično vodene oddaje v sodelovanju z evropskimi radijskimi postajami; vodenje oddaje in oblikovanje prispevkov; uvajanje e-maila; vzpostavljanje internetnega arhiva oddaj; uvajanje skupnih internetnih strani sodelujočih radijskih postaj; razvijanje in organizacija emitiranja v formatu mp3-stream; dokumentacija projekta.

Pogoji: znanje nemščine in slovenščine; dobro znanje angleščine; izkušnje v konceptnem delu; samostojno in strukturirano delo; kompjutersko znanje (MS Word, Excell, internet); sposobnost sodelovanja, zanimanje za nadaljnje izobraževanje.

Ponujamo celodnevno delovno mesto, prijetno delovno atmosfero, raznovrstna delovna področja, delo v omrežju na evropski ravni, nadaljnje izobraževanje.

Prošnje do 23. 02. 2001:

Radio AGORA

Geschäftsführung/posovodstvo
Paracelsusgasse 14
A-9020 Klagenfurt/Celovec

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE – teletext 299

- ČE 15. 2. ■ 18.10 Rož – Podjuna – Zilja
PE 16. 2. ■ 18.10 Utrip kulture
SO 17. 2. ■ 18.10 Od pesmi do pesmi ...
NE 18. 2. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! 18.00 Glasbena
PO 19. 2. ■ 18.10 Kratki stik
TO 20. 2. ■ 18.10 Otroški spored
SR 21. 2. ■ 18.10 Glasbena mavrica 21.04 Večerni spored

DOBER DAN, KOROŠKA

NE 18. 2. ■ 13.30 ORF 2 • Ljudsko štetje 2001: Navedba občevalnega jezika ne dopušča nikakršnega ugotavljanja številčne moči narodne skupnosti • Negotovost kljub obljubam: Občine se upirajo zaprtju malih šol • Problemov ni: Društvo »Coppla kaša« se veseli povpraševanja po njihovih izdelkih • Rožanski zdravstveni in terapevtski center svetuje v obeh deželnih jezikih • Video-Clip: Dekliška skupina iz pliberške okolice prepeva o miru na svetu.

PO 19. 2. ■ 16.00 TV SLO1 (Pon.)

RADIO KOROTAN

na frekvencah 105.5, 106.8 in 100.9

PO-PE ■ 6.00 Dobro jutro, sonce 8.00 Viša 8.30 Živa 14.00 Viša 14.30 Korotanov zimzelen 15.00 Kratak stik 16.30 KoroDan (KORO-žurnal 17.15–17.30)

SO ■ 7.00 Domača budilka 8.30 Korotanov mozaik 14.00 Južni veter 16.00 Smrkla

NE ■ 6.30 Sedem pred sedmo 7.00 Domača budilka 8.00 Otroški vrtljak 8.30 Zajtrk s profilom 14.00 Iz zlate dvorane 15.00 Zborovska 15.30 Čestitamo in pozdravljamo 17.30 Sport in kratke vesti

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

PE 16.02. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.00 BBC News 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Zrcalo kultura: Janez Gregorič 18.00 Otroški kotiček 18.15 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Proud to be loud 20.00 BBC News 20.06 Loops 22.00 Rdeči Boogie 23.00 Ta mera (pon.) 24.00 Sound-track tedna: Under Fire 01.00 Glasba

SO 17.02. ■ 10.00 Forum 11.00 BBC News 11.06 Campus 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Svet je vas: Klimaveränderung 18.00 Crescendo: E. de la Guerre 18.45 Poročila 19.00 V pogovoru (pon.): Lojze Wieser 20.00 BBC News 20.06 Yugo-Rock 23.00 Siesta 01.00 Glasba

NE 18.02. ■ 10.00 Evropa v enem tednu 10.30 Glasba 11.00 Literarna kavarna 12.00 Poročila 12.07 Divan 12.30 Spezial: Glas od gore in iz dole 18.00 Topel veter 18.45 Poročila 19.00 Music for the Masses / glasbeni magazin 21.00 The Rest of the Day 22.00 For Those About to Rock 24.00 Club Karate (pon.)

PO 19.02. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.00 BBC News 11.06 Kalejdoskop 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Druga glasba: Slovenski interpreti 18.00 Otroški kotiček 18.45 Poročila 19.00 Glasba 20.00 BBC News 20.06 Take the Jazz Train 22.00 Context XXI 23.00 Zrcalo kultura (pon) Janez Gregorič 24.00 Forum (pon)

TO 20.02. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.00 BBC News 11.06 Kalejdoskop 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 V pogovoru 18.00 Otroški kotiček 18.45 Poročila 19.00 Kakkoi 20.00 BBC News 20.06 Noche Latina 21.00 Campus (pon) 22.00 Literarna kavarna (pon.) 23.00 Vešča/ Nachtfalter 00.30 Glasba

SR 21.02. ■ 10.00 Kalejdoskop 11.00 BBC News 11.15 Voz latina 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Po koroškem 18.00 Otroški kotiček 18.45 Poročila 19.00 Glasba 20.00 BBC News 20.06 Ruff Radio/ Hip Hop 22.00 Mad Force/ Hip Hop 24.00 Spezial (pon.): Glas od gore in iz dole 01.00 Glasba

ČE 22.02./ 10.00 Kalejdoskop/ News Flash 11.00 BBC News 11.06 Glasba 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Ta mera, ženski magazin 18.00 Otroški kotiček 18.45 Poročila 19.00 Yesterday & Today 20.00 BBC News 20.06 Freak Show 21.00 Club Karate 22.00 Svet je vas (pon.) 23.00 Glasba

SLOVENSKI VESTNIK

čestita

Fračko iz Večne vasi – 95. rojstni dan; Katja Kupper s Kočuhe – rojstni dan; Valentin Kumer z Blata – 60. rojstni dan; Marija Nedved iz Nonče vasi – 40. rojstni dan; Kati Ogris - Miklavžinja iz Bilčovsa – rojstni dan; Sima Folti iz Deščic – rojstni dan; Marjan Smrtnik iz Celovca – rojstni dan; Joško Nachbar iz Vidre vasi – rojstni dan; dr. Katja Sturm-Schnabl z Dunaja – rojstni dan; Benjamin Smrtnik iz Kort – rojstni dan; Igor Schellander z Dunaja – rojstni dan; Pepca in dr. Ludvik Druml z Bistrice na Zilji se veselita rojstva petega otroka, sinčka Andreja!

Slovenski vestnik čestita!

Slovenski vestnik – usmerjenost lista
seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.
SV prejema podpore iz sredstev za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/51 43 00-0 • faks -71

UREDNIKA
Sonja Wakounig (-50)
E-mail: sonja.wakounig@slo.at
Tajništvo Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba Milka Kokot (-40)
Prireditve Andrea Metschina (-22)
IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem
TISK
Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50 566
VSI
Tarviser Straže 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

Atudi vi hočete kupiti svinje? Veste, zdaj toliko ljudi zaradi kočejev prihaja k Zgoncu!«. Tako me je nagovorila kmetica v Rinkolah, ko sem pri Zgoncu lezel iz avtomobila. »Kočeji« pa so v podjunščini pujski.

Svinj sicer nisem imel name-na kupovati, kočeji pa so me res zanimali. Zdaj, v času kot je današnji, ko ne vemo več, kaj vse še smemo jesti oz. česa naj ne bi zauživali, je zanimanje za naravno pridelovanje hrane še posebej veliko. Predvsem to velja za rejo živine, svinj in goveda.

Obe vrsti sta se zadnje mesece in tedne zaradi nevarnosti bolezni norih krav in prepovedane uporabe antibiotikov ter nevarnih medicinskih pripravov znašli na rdečem indeksu nevarnih snovi. Medtem si je trg za svinje opomogel, govedo pa je še naprej v absolutno krizni coni. In to kljub temu, da v Avstriji še niso izsledili govedine, okužene z boleznijo norih krav (BSE). Prodaja govedine je dramatično upadla.

Pri tem je treba vedno znova poudariti, da domači govejereji te krize niso zakrivali. In tudi časopisi in novinarji ne. To naj bo povedano predvsem nekaterim odbornikom koroške kmetijske zbornice, ki zdaj dolžijo medije, da so zakuhali to krizo. Njihova računica je sila preprosta, a zato nič manj napačna: »Če »cajtne« ne bi pisale, BSE-ja in vse krize ne bi bilo«.

Angleški sistem

Zdaj vsi krčevito iščejo izhod iz te krize. Možne alternative so celo konjsko in nojevo meso. Zelo dobro pa kaže tudi za svinjino.

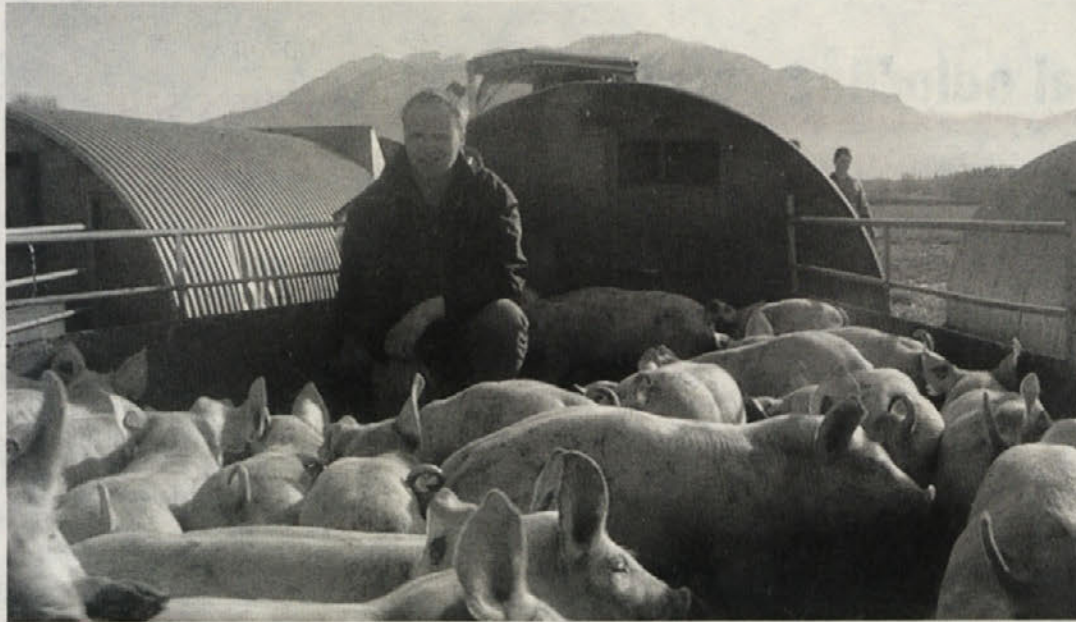
Pri Zgoncu v Rinkolah se že leta profesionalno ukvarjajo z rejo svinj in kočejev. Zdajšnji gospodar Štefan Domej, po izobrazbi diplomiran agronom, sicer pa občinski odbornik in zastopnik južnokoroških kmetov v koroški kmetijski zbornici, je dolgo iskal načine, ki bi ustrezali naravni vzreji pujskov in svinj. Nabavil si je ustrezno literaturo in prebredel pol Evrope, dokler ni končno v Angliji našel to, kar je iskal. To so kolibe iz valovite pločevine, ki nudijo prostora nekaj desetnam pujskov. Pujski imajo dosti prostora za gibanje in za iz-pust. Ker so kolibe dobro izolirane, pujski v njih brez težav prebijejo tudi najhujšo zimo.

Štefan Domej pravi, da ima ta sistem več prednosti. Najprej je to cena. V primerjavi z običajnimi hlevi so stroški skorajda zanemarljivi.

Potem je to mobilnost. Kolibe so skonstruirane tako, da jih po potrebi prestaviš kamor hočeš, prostora pa nudijo nekaj desetnam pujskov, odvisno od njihove velikosti.

Naravna krma, zdravi kočeji

V te kolibe pridejo pujski, ko so stari tri do štiri tedne. V njih in na debeli plasti slame preživijo nadaljnjih šest do osem tednov vse do prodaje, ko tehtajo okoli 30 kilogramov. Ker se

S ponosom je Štefan Domej pokazal svoj pridelek

ŠTEFAN DOMEJ, PO DOMAČE ZGONC V RINKOLAH, JE STROKOVNJAK ZA VZREJO PUJSKOV

»Ti kočeji ne potrebujejo dohtarja«

Štefan Domej s svojimi otroki

kočeji lahko nemoteno gibljejo in so veliko na svežem zraku, po potrebi izbirajo med različnimi temperaturnimi conami, so seveda močno utrjeni proti boleznim. Prav to pa je tudi ena od najpomembnejših prednosti tega sistema, saj kot Domej pravi, »tu skorajda ne poznamo bolezni«. Seveda so vsi pujski po predpisih cepljeni proti možnim pljučnim boleznim.

Po vsakem turnusu Domej kolibe prestavi na drugo mesto. S tem zmanjšuje nevarnost okužb pri prašičih in preobremenitve tal z nitrati.

Ves trud pa bi dolgoročno bil zaman, če krma ne bi bila prava. Zgončeve svinje in kočeji, in teh je trenutno vsega skupaj nekaj sto, dobijo za pod zob le neoporečno naravno, doma pridelano hrano. To je metilo iz pšenice in siliranega koruznega zrna, pomešano s sojinimi tropinami in z minimalnimi količinami vitaminsko-mineralnih snovi. Mesne ali kostne moke Domej že prej, ko je bila še dovoljena, ni krmil, pa tudi dovoljene ribje moke se izogiba.

O neoporečnosti uporabljenih krmil in sploh reje pujskov se je pred dnevi pričela tudi nenajavljena komisija. Po strogem pregledu je Zgončevi kmetiji izstavila najboljšo spričevalo.

Zaupanje kupca

Nenajavljene komisijske kontrole je bil Domej kar vesel. Saj je

potrdila, da gospodari pošteno in na zdravih osnovah in da je izvor prašičev docela pregleden.

In to je podlaga za zaupanje kupcev, ki je za Domeja »največji kapital, ki ga dolgoročno kmetje sploh imamo. Ko tega zaupanja kupcev ni več, nam vse črede živine in največje količine mesa nič ne bojo pomagale«. Zato Domej tudi kot zbornični svetnik poziva vse kmete, naj za nobeno ceno ne tvegajo dvomljivih načinov vzreje živine. S tem si samo spodnašajo temelje lastnega preživetja.

Vsi prašiči, ki jih Domej zredi in proda, so luč sveta zagledali pri Zgoncu. Trenutno okoli 80 plemenskih svinj ter trije merjasci skrbijo za potreben naraščaj, pri vzreji pa pomaga vsa družina.

Potrebne spremembe

Star pregovor pravi, da riba začne smrdeti pri glavi. Na drugi del pregovora, da jo čistiti začnejo od zadaj, pa je svet pozabil. Podobno se zdaj dogaja v mesno-prehrabeni krizi, ki jo je sprožil BSE-jevski škandal. Kriza je posledica napačne agrarne politike, račun pa bojo plačali kmetje.

Po tehnokratsko-hladnih načrtih pristojne komisije Evropske unije naj bi ekonomsko krizo govejerejev rešili s pobojem in sežigom več milijonov govedi. S tem bi zmanjšali ponudbo govejega mesa in sta-

»stabilizirale«, vendarle na do-slej najnižji ravni. Kmetje celo računajo, da bojo cene še padle. Že kratkoročno pa to pomeni, da so kmetje – govejereji v svojih eksistencah ogroženi. Saj je nemogoče, da bojo stalno delali z izgubo.

Kmet, ki je jeseni za bikca dal 11.000 šilingov in je računal z dohodkom, zdaj zanj dobi pičlih 12.000 šilingov. V bistvu ga je celo zimo krmil zastonj, zdaj pa zaman čaka na pričakovano plačilo.

Drugače je pri svinjah. Cena za svinjino raste.

Zdaj kmetje na splošno plačujejo ceno za napačno agrarno politiko. Politiko, ki so jo narekovali interesi velikih koncernov, lobijev in agrarne industrije. Še pred kratkim so celo ugledni evropski politiki in mnogi kmečki predstavniki sanjali o še večjih agrarno-industrijskih kompleksih in so avstrijski ali

Krma je zanesljivo zdrava

bilizirali trg. Zveni nekam logično, kajne? Samo, ali je to res rešitev problema? Ali etika pri vsem tem nima nobene besede? Ali je žival res le samo še stvar, ne pa del stvarstva? Ali ne bi bilo treba temeljito spremeniti trenutni agrarno-industrijski sistem? Ali ne bi kazalo ta sistem sploh ukiniti?

Vse to so vprašanja, mimo katerih družba danes ne more in tudi ne bo več. Predvsem pa ne stanovska zastopstva kmetov. Masovno klanje govedi za Domeja ne more biti izhod iz krize.

Kmečka folklor vs. BSE Drži, da je pri govedu položaj katastrofalen. Sicer so se cene

slovenski način preglednega kmetovanja ponižujoče označevali kot »alpsko kmečko folkloro«. Zdaj pa se je izkazalo, da je prav ta »kmečka folklor« najmanj obremenjena z BSE.

Domej ugotavlja, da je bilo pitanje živali z antibiotiki vse do danes evropski standard.

Izhod z krize bo tudi novo ozaveščanje o vrednosti mesa. Dobro in zdravo meso mora imeti svojo ceno. Potrebno pa bo tudi, da bojo naši kmetje, ne glede na način kmetovanja, spoznali, da je moč le v slogi. Tudi moč za preživetje na lastni zemlji, na pregledni kmetiji.

Franc Wakounig

Pismo bralca

Omika in olika

Letošnji maturanti/tke Slovenske gimnazije so pripravili/e zelo zanimiv in prijeten ples. Malo začuden sem bil, da je častne goste pozdravil provizorični vodja šole in ne učenci/ke sami. Nič za to, sem mislil, je pač taka navada. Še bolj pa sem bil začuden, da je provizorični vodja pozabil (namenoma?) pozdraviti tako predsednika Zveze Bank dr. Ludvika Drumla kakor tudi direktorja Zveze Bank gospoda Krištofa. Kako ihto je imel provizorični vodja šole, ko je zagledal župana mesta in bivšega general-

nega konzula, da ju je pozdravil in povabil k mizi.

Mislil, da sta tako ta župan kakor tudi ta bivši generalni konzul za nas koroške Slovence bolj malo pomembna. Predsednik in direktor Zveze Bank pa sta predstavnika nešteti nesebičnih združnih funkcionarjev, sta predstavnika kvalificiranega kadra sodelavcev posojilnic in zadrug, sta predstavnika ustanove, ki po svoji zmogljivosti podpira domala vse aktivnosti naših društev, tudi delo slovenske gimnazije. Ko sem nekoč obiskoval slovensko gimnazijo so učitelji/ce polagali precej pozornosti olik in omiki. Danes ne več?

Hanzi Wieser

NOGOMET/SAK

Bo Jovanović dal odločilne gole?

Zime letos pravzaprav še ni bilo. Športna igrišča so suha in pogoji za trening na prostem so optimalni. Prestopni čas je mimo in klubsko predsedstvo SAK je pridobilo za vigredno prvenstvo sredinskega napadalca, 27-letnega Dragana Jovanovića iz Sremske Mitrovice, in 25-letnega sredinskega igralca Haraldja Darmanna od ligaškega kluba Welzenegg.

Pričakovanja v Dragana Jovanovića so velika in vsi odborniki upajo, da naj bi s pomočjo soigralcev dal odločilne gole v boju za obstoj v regionalni ligi. S člansko ekipo že trenira teden dni, trening pod vodstvom Frankyja Polanza pa je kar petkrat tedensko plus ena pripravljalna tekma. S člansko ekipo trenirajo tudi trije igralci juniorske ekipe, in sicer Mario Verdel, Alfi Krajger in Mathias Visotschnig. Razporeditev v moštvu je po oceni trenerja zadovoljivo. »Priprave na prvenstvo tečejo s polno paro. Z zdravstvenim pregledom igralcev na športno medicinskem oddelku, ki ga vodi Karl Schnabl, sem

zadovoljen. Nekateri igralci pa bodo morali še izboljšati in stopnjevati telesno pripravljenost. Na pripravah v Medulinu bomo vadili predvsem taktične in tehnične kombinacije. Sezonski cilj pa je obstoj v regionalni ligi. Vsi se zavedajo res-

Kader SAK: H. Matschek, E. Oraže, L. Sadjak, S. Sadjak, R. Zankl, D. Roy, Hajnžič, R. Oraže, I. Woschitz, K. Woschitz, M. Šmid, T. Blajs, W. Eberhard, St. Tot, H. Darmann, Kečan, R. Miklau, D. Jovanović, M. verdel, M. Visotschnig, M. Nachbar, A. Krajger in D. Waldhauser

nega položaja in vsak mora trdo in resno delati».

Članska ekipa in naraščaj sta ta teden na pripravah v Medulinu, kjer bodo na sporedu tudi pripravljalne tekme z nekaterimi hrvaškimi klubi. Prvo je članska ekipa že odigrala v nedeljo, in sicer proti Karlovcu. SAK je dosegel remi 1 : 1, gol za ekipo pa je dal Miklau.

Pričetek vigredne sezone je 9./10. marca. Prvo tekmo igra SAK doma proti Zeltwegu.

M. Š.

Sredinski napadalec D. Jovanović in H. Darmann (z leve)

Foto: Stukelj

NAMIZNI TENIS

NTK Bilčovs: Mladina si utira pot

Bodočnost namiznega tenisa v Bilčovsu je vsekakor perspektivna, načrtno delo z naraščanjem se odgovornim namiznotenimskim klubom Bilčovs na čelu z vodjo sekcije Andrejem Moharjem vsekakor obrestuje!

Jeseni so v Bilčovsu namreč začeli ob podpori Slovenske športne zveze (SSZ) uvajati kakovosten trening za mladince in najmlajše. Za trening mladih je uspelo pridobiti slovitega namiznotenimškega igralca iz Slovenije Edija Večka, večkratnega evropskega prvaka v splošnem razredu oz. v zadnjem času v skupini seniorjev.

Skupina 12 mladincev, ki vestno vadi, je medtem opravila svoje prve ognjene krste tudi že na raznih turnirjih naraščaja, seveda pa tudi na koroškem

mladinskem prvenstvu, kjer je ekipa iz Bilčovsa (brata Marko in Roman Pandel, Marko Stingler in Andraž Kregar) mdr. premagala vrstnike BKS Kelag iz Celovca s 3 : 2.

Pri NTK Bilčovs pa seveda razmišljajo tudi o tem, da bi začeli že prihodnje leto vključiti posamezne mlade igralce v standardno ekipo, saj so mladi svoje sposobnosti dokazali tudi na nedeljskem občinskem turnirju, ko so – čeprav so zaradi dopustov s starši manjkali najmočnejši igralci – med drugim tudi v splošni konkurenci občinskega prvenstva izločali celo branilce naslova.

Tako se je naposled v starostni skupini sicer že uveljavil bivši aktivni igralec Hanzi Reichmann, toda v finalu je le s

težavo premagal Stefana Reichmanna. In v tekmi za tretje mesto je šolar Damijan Reichmann šele v končnici tretjega niza klonil Bernhardu Steinerju. Zato pa si je Damijan Reichmann presenetljivo zagotovil zmago v izredno kakovostnem prvenstvu mladincev. »Seveda sem se pri treningu z Večkom mnogo naučil. Bolje vem, kako moram stati pri mizi, tudi taktično sem močno napredoval!« je samozavestno dejal bilčovski mladinski občinski prvak 2001.

Če to niso obeti za NTK Bilčovs! Še posebej, ker so tudi naslednjeuvrščeni Roman in Marko Stingler ter Flori Reichmann dokazali, da tudi oni napredujejo. Le tako naprej!

A. M./I. L.

ODBOJKA

Konec sanj o »Final 4«

Ekipa Dobljanov se je pretekli konec tedna v četrtfinalu proti Salzburgu poslovila od avstrijskega odbojarskega pokalnega tekmovanja.

Oslabljeno moštvo iz Doba – manjkala sta Schmerlaib in Grestl zaradi službenih obveznosti in kapetan Micheu ter češki podajač Goga sta pravkar prebolela hudo gripo – je Salzburgu podleglo jasno z 0 : 3 (12/23/17).

T. G.

S tem se je Salzburg poleg Tirola, Hotvolleys Dunaja in Hartberga kvalificiral za pokalni finale »Final Four«. Največje presenečenje je zagotovo bil Hartberg iz 2. zvezne lige-vzhod, ki je premagal šestouvrščenega prvoligaša Enns kar s 3 : 1.

Za Dob pa ta izpad iz pokala pomeni, da se mora sedaj popolnoma koncentrirati na play off v prvenstvu, kjer bo ekipa najprej nastopila v seriji »best of three« proti Fürstfeldu. Prva tekma bo 24. februarja v športni dvorani kulturnega doma v Pliberku.

Vabljeni na 23. zimski pohod Arihova peč v nedeljo, 4. marca 2001!

Slovenska športna zveza, Slovensko planinsko društvo Celovec in Slovensko prosvetno društvo »Rož« v Šentjakobu v Rožu vabijo na 23. ZIMSKI POHOD »ARIHOVA PEČ« v spomin na padle borce pod Arihovo pečjo, ki bo v nedeljo, 4. marca 2001, s pričetkom ob 9. uri (odhod na kočjo med 9. in 12. uro) pri Polanci na Čemernici (Hodnina) nad Šentjakobom v Rožu.

Pohod: Od Polanca mimo nekdanjega partizanskega bunkerja do planinske postojanke »Koča nad Arihovo pečjo« (1084 m) in nazaj mimo Resmanove lovske kočje do Polanca.

Pogoji: Udeležba na 23. zimskem pohodu »Arihova peč« ni omejena. Pohodniki morajo biti zimsko in planinsko opremljeni. Držati se morajo poti, ki je označena. Pohodniki se vzpenjo na planino Bleščečo – Koča nad Arihovo pečjo (kontrolni žig) in se mimo Resmanove lovske kočje (kontrolni žig) vrnejo do Polanca najkasneje do 15. ure.

Prijave in štartnina: Prijave sprejemamo na dan pohoda med 9. in 12. uro. Štartnina znaša 60 šilingov (900 SIT) za odrasle, za otroke in mladince 40 šilingov (600 SIT). Udeleženci jo plačajo ob prijavi. Pohodniki prejmejo na štartu kontrolni kartonček in značko. Vsak pohodnik prejme diplomu za udeležbo, če po prihodu v cilj predloži kontrolni kartonček. Kdor se zimskega pohoda »Arihova peč« udeleži 5-, 10-, 15- ali 20-krat, prejme še dodatno značko.

Okrepčila, zdravniška služba: Vsak udeleženec prejme toplo pijačo in malico. Za zdravniško službo je poskrbljeno. Udeležba na pohodu je na lastno odgovornost.

Dovoz in parkirni prostor: Iz Šentjakoba v Rožu vodi označena pot proti Področji/Rosenbach, preko vasi Leše/Lesach, Svatne/Schlatten in Hodnina/Kanin do starta na Čemernici; za avtobuse priporočamo dovoz iz karavanškega predora po izvoznici za Šentjakob in nadalje v smeri Kot/Winkl, Hodnina/Kanin. Pot bo označena s kašipoti »Arihova peč«. Parkirišča so zagotovljena.

Udeležencem iz Slovenije, Hrvaške in Italije, ki dospejo skozi cestni predor Karavanke, ni treba imeti oz. kupiti vinjete za avtocesto! V primeru preložitve pohoda zaradi slabega vremena dobite informacijo po telefonu +43/463/318510 oz. +43/676/5173045 (GSM) ali na teletestu RTV Slovenija (stran za planince).

SMUČARSKI SKOKI

Stefan Kaiser ni bil imenovan za nordijsko SP v Lahtiju

Zahomški smučar-skakalec Stefan Kaiser kljub odličnim rezultatom na SP juniorjev na Poljskem (srebro v ekipi in bron pri posameznikih) ter tudi že na novoletni skakalni turneji (sedmi v Oberstdorfu) ni bil imenovan v šestčlansko ekipo za SP v nordijskih disciplinah v Lahtiju na Finskem.

Končna odločitev je padla po tekmovanju za kontinentalni pokal v nemškem Neustadtu, kjer je avstrijska če-

tverica v zasedbi Stefan Kaiser, Manuel Fettner, Reinhard Schwarzenberger in Martin Koch najprej v soboto zmagala prvo tekmovanje pred Nemčijo ter Slovenijo. V nedeljskem tekmovanju posameznikov se je v svetovnem pokalu izkušeni Schwarzenberger izkazal kot najboljši izmed Avstrijcev in se z 2. mestom kot šesti skakalec kvalificiral za svetovno prvenstvo v finskem Lahtiju.

KOLESARIENJE

Nesreča na prvi etapi

Na prvi etapi dirke po otoku Langkawi je Peter »Paco« Wrolich nesrečno padel in si poškodoval ramo ter gleženj. Kljub temu pa je postal še 28. in s tem najboljši Avstrijec. Tudi na sledečih etapah je Wrolich dokazal, da je v odlični zgodnji formi, saj je dosegel vrsto top-10 rezultatov in je po šesti etapi na 20. mestu zaostal za vodečim Nizozemcem Jans Koertsem le za 63 sekund. Prva dirka za Wrolichu v letu 2001 se bo končala 17. februarja.

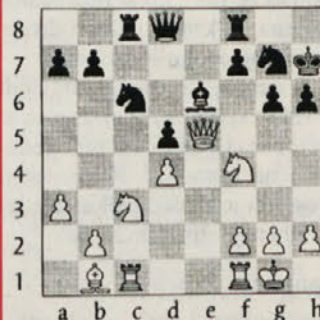
ŠAHOVSKI OREH št. 145

Silvo Kovač

Dr. Trifunović – Kostić (YU 1954)

Z napadom na belo damo želi črni aktivirati oba skakača in se polastiti kmeta na polju d4, v zameno za šibkega lovca na e6.

Na potezi je beli, ki pa se ne sprijazni z umikom dame, temveč krene v zapleteno kombinacijo in na koncu ostane s kmetom močnejši. V kombinaciji sodelujejo kar tri bele figure.

Rešitev št. 144

Črni ne umika napadeno trdnjavo, temveč prične s šahi ogrožati belega kralja sredi šahovnice 1...Dc3+ 2.Kf1 Dd2! Ponuja zamenjavo dam, ki pa jo beli ne sme sprejeti (3.Dd2. ed2 4.Kg2 Tc1! in črni zmagaja!) 3.Kg2 Tc1!! zaključna poanta! Bela dama zapušča obrambo kralja in črni po 4.Dc1: De2+ matira belega kralja!